

ЕЛДЕ 53 МЫҢНАН АСТАМ ОҚУШЫЛАРДЫҢ КӨЗІ НАШАР КӨРЕДІ

2025 жылы қазақстандық оқушылар арасында жүргізілген профилактикалық зерттеулер нәтижесі осыншама оқушының көз ақаулары бар екенін көрсетті – дейді Kazinform ақпараттық агенттігінің тілшісі.

Сонымен қатар өткен жылы көз ауруы себебімен 388 830 бала көз дәрігеріне қаралуға мәжбүр болса, осы бағытта көрсетілген дәрігерлік көмектің жалпы саны 1 345 081-ге жеткен. Денсаулық сақтау министрлігінің деректері бойынша 0-17 жасқа дейінгі балалар арасында көз ауруымен 28 мыңнан астам бала диспансерлік бақылау тізіміне тіркелген.

МИОПИЯ – ЖАҚЫНДЫ КӨРІП, АЛЫСТАҒЫНЫ АЖЫРАТА АЛМАУ

Көз ауруының бұл түрі, әсіресе мектеп оқушыларының арасында көп кездеседі. Тексерілген 53 мыңнан астам оқушының 33 мыңға жуығынан осы миопия көз ауруы анықталған, сондай-ақ көз ауруының бұл түрінің жыл сайын өсіп отырғандығы байқалған. Бұл қазір тек Қазақстанда ғана емес бүкіл дүние жүзі елдерінде орын алып отырған жағдай. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының көрсеткіштері бойынша 2050 жылға дейін қазіргі 36 пайыздан 40 пайызға дейін жетуі мүмкін деген болжам бар.

Біздің елімізде соңғы жылдары балалар көз ауруының клиникалық зерттеулері жаңартылып, балалардың көзін зерттеудің оптикалық әдістері енгізіліп, баланың миопия сияқты көз ауруын бақылау күшейтілген. Солардың ішінде толықтай оптикалық коррекция жүргізіп, жаңарған емдеу тәсілдерін енгізу мен көзәйнек түрлерін де өзгерту сияқты әдістер бар. Миопиядан басқа көз ауруларының алысты көрмеу, астигматизм сияқты түрлері де көбеюде. Сонымен қатар, туа біткен немесе тұқым қуалайтын глаукома, катаракта сияқты көз аурулары да өсуде.

БАЛАЛАРДЫҢ КӨЗІ ҒАЛАМТОРДА

ЮНИСЕФтің (БҰҰ-ның Балалар қоры) деректеріне сүйенсек, дүние жүзі елдерінде 2,4 млрд. кәмелетке толмаған балалар бар, солардың 90%-ында, яғни әрқайсысының қолында дерлік, жеке смартфондары бар. Оларды қадағалап жатқан үлкендер жоқ, "мазаны алмаса болды" деген тәрбиенің түрі қазір кеңінен етек алуда. Тіпті, 2 жасар сәбиге дейін смартфонды түртуді біледі және керегін тауып алады.

Көз дәрігерлерінің айтуынша 25-30 см. қашықтықта отырып смартфонды ұзақ уақыт қарау – миопия сияқты көз ауруының пайда болып оның 2,5 есе еселеніп дамуына тікелей себепші болады. Далаға шықпай, барлық бос уақытын электрондық құралмен жарығы төмен жерде отырып өткізу – көзді құртатын бірінші жау. Бұл жерде витамин жеткіліксіздігін де айта кеткен жөн.

РЕТИНОПАТИЯ - УАҚЫТЫ ЖЕТПЕЙ ЕРТЕ ТУҒАН НӨРЕСТЕЛЕРДІҢ КӨЗ АУРУЫ

Көз ауруының бұл түрі Қазақстанда арнайы скринингтік бағдарламаға енгізілген. Оның басты мақсаты - бұл көз ауруын ерте анықтау. Офтальмологиялық скрининг балалардың ретинопатия ауруынан мүгедектікке ұшырамауының бірден бір жолы. "Уақыты жетпей туғандардың көзінің көру қабілетін ата-ана өте

ұқыптылықпен қадағаламаса, бала көз мүгедектігіне ұшырауы мүмкін", - деп ескертеді офтальмологтар. Көз ауруының бірден-бір себеп-салдары - бала қолынан тастамайтын смартфондар. Біз сол зиянды қол телефонын балаларымызға сатып алып туған күніне сый жасайтын болдық...

ДҮНИЕЖҮЗІ ЕЛДЕРІ ӘЛЕМЖЕЛІЛЕРМЕН КҮРЕСУДЕ

2025 жылдың желтоқсан айынан бері Австралия мемлекеті 16 жасқа дейінгі балаларға әлемжеліде тіркелуге тыйым салды. Бұл жерде жауапкершілік жүгі балалар мен ата-аналарға емес, әлемжелі компаниясына жүктелді. Қандай тамаша!

Қазір Ұлыбритания мемлекеті де осы жолды таңдауы, сондай-ақ осы бағытқа бет бұрған Біріккен Араб елдері, Норвегия мен Испания, Дания, Франция елдері соңғы жылдары өсіп отырған балалардың әлемжеліні еш бақылаусыз, қадағалаусыз пайдалануының нәтижесінде көбейіп жатқан көз ауруларына қоса бала жүйкесіндегі психологиялық ауытқуларға көңіл бөле бастады.

БІЗДІҢ ЕЛДЕГІ АХУАЛ ҚАНДАЙ?

Білуімізше, Қазақстанда да 2025 жылдың желтоқсан айында Мәдениет және ақпарат министрлігі әлемжелілерге байланысты заң жобасын дайындаған еді. Онда да онлайн-платформаларда 16 жасқа дейінгі балаларды тіркемеу туралы сөз болған. Алайда пікір білдіру, пікір алмасу сияқты функциялардың сақталуы туралы айтылған еді. Балаларды зиянды контенттерден сақталуы айтылды да жоба аяқсыз қалғандай. Жобамен тыйым салынғанмен, нақты ереже жоқ. Оның нақты механизмі де талқылау деңгейінде. Өйткені, талданбаған сұрақтар көп. Қазіргі күн тәртібіндегі саяси мәселелерді ескерсек, жыл аяғына дейін бұл заң қабылданады деген сенімдеміз. Өйткені, елімізде әлемжеліде отыратын балалардың көз ауруы өсіп, жүйкелеріндегі ауытқулар да елді алаңдатууда.

Баян Таңатарова
«Алатау»

БАСПАСӨЗ - 2026

Жазылу бағасы:

редакция арқылы

6 айға – 2 106 теңге.

«Қазпошта» арқылы жеке тұлғаларға

6 айға – 3 275,48 теңге.

«Қазпошта» арқылы заңды тұлғаларға

6 айға – 4 462,64 теңге.

Цена подписки:

через редакцию

на 6 месяцев – 2 106 тенге.

через «Казпочту» для физических лиц

на 6 месяцев – 3 275,48 тенге.

через «Казпочту» для юридических лиц

на 6 месяцев – 4 462,64 тенге.

Жетісу облысы бойынша жазылуы индексі: 15534 Подписной индекс для других регионов РК: 65534

ҚЫСҚА ДА НҰСҚА

ОБЛЫСТА КӨЛІК ЖҮРГІЗУГЕ БОЛМАЙТЫН 58 АЗАМАТ РӨЛГЕ ОТЫРҒАН

Жетісу облысында прокуратура медициналық қарсы көрсетілімдері бар азаматтардың көлік басқару құқығын тоқтату туралы сотқа арыз жолдады.

"Атап айтқанда, диспансерлік есепте тұрған, эпилепсиямен, психикалық бұзылыстармен, сондай-ақ психоактивті заттарды қолдануға байланысты психикалық және мінез-құлықтық бұзылыстармен ауыратын, көлік құралдарын қауіпсіз басқаруға кедергі келтіретін тұлғалар туралы болып отыр. Жүргізілген талдау нәтижесінде медициналық қарсы көрсетілімдері бола тұра көлік құралдарын басқаруды жалғастырып жүрген 58 азамат анықталды", - дейді прокуратура.

- Сот 28 талап арызды қанағаттандырды. Қалған 30 азаматқа қатысты материалдар сот қарауында. Бұл шаралар жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз етуге және жол-көлік оқиғаларының алдын алуға бағытталды,– дейді прокуратура.

ҚАЗАҚСТАННАН ҚЫТАЙДЫҢ 11 ҚАЛАСЫНА ҰШАҚ ҚАТЫНАЙДЫ

Қазақстан мен Қытай арасындағы әуе қатынасы жаңа деңгейге көтеріліп, отандастарымыз көршілес елдің 11 ірі орталығына тікелей ұша алатын болады, – деп хабарлайды 7-su.kz ақпараттық порталы.

Бейжің қаласында өткен Қазақстан мен Қытай авиациясы өкілдерінің келіссөздері екі ел арасындағы Қазақстаннан Қытайға ұшақ қатынайтын бағыттарды көбейтуге септігін тигізіп, екі ел арасындағы апталық рейстер саны 124-тен 152-ге дейін өседі. Тізімге Чунцин қаласы қосылды. Енді қазақстандықтар Қытайдың 11 ірі мегаполисіне еш қиындықсыз саяхаттай алады. Сонымен қатар тараптар Астана мен Шанхай қалалары арасында тікелей әуе қатынасын ашу мүмкіндігін қарастыруда. Кездесудің ең маңызды шешімдерінің бірі – Қазақстан мен Қытай арасында үшінші халықаралық әуе дәлізін құру мәселесі. Қазіргі таңда қолданыстағы әуе жолындағы дәліздерге түсетін салмақ өте жоғары. Мұндай келісімдер екіжақты стратегиялық өріптестіктің нығаюы мен болашақта жаңа экономикалық жобалардың жүзеге асуына жол ашақ.

ОҚУ-АҒАРТУ БІРІНШІ ВИЦЕ-МИНИСТРІ МАЙРА МЕЛДЕБЕКОВА ҚЫЗМЕТІНЕН КЕТТІ

“Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен Майра Мелдебекова Оқу-ағарту бірінші вице-министрі қызметінен босатылды”, - деп жазады Alash.kz.

Майра Мелдебекова 1971 жылы Қызылорда облысында дүниеге келген. Абай атындағы Алматы Еңбек Қызыл Ту орденді университетін, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университетін бітірген. Еңбек жолын 1988 жылы пионер лагерінің тәрбиешісі болып бастаған. Шымкент қаласының, Шығыс Қазақстан және Алматы облыстарының бірқатар мектептерінде мұғалім, директордың орынбасары, директор қызметтерін атқарды. 2005-2018 жылдары – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің бас маманы, басқарма бастығы, департамент директорының орынбасары, директоры. 2018-2020 жылдары – Қызылорда облысы білім басқармасының басшысы; 2020-2025 жылдары – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінде түрлі қызметтер атқарған. 2025 жылы мамыр айынан бері вице-министр болып тағайындалған.

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДА 35 АУЫЛ ІШКІЛІКТЕН БАС ТАРТТЫ

Бұл туралы облыстық полиция департаменті хабарлайды. Мұндай ауылдардың көбі Алакөл ауданында - тоғыз ауыл тұрғындары ішкіліктен бас тартқан. Ақсу ауданында - 8 ауыл, Қаратал және Көксу аудандарында төрт ауылдан, Ескелді және Кербұлақ аудандарынан үш ауыл, Сарқан және Панфилов аудандарынан екі ауыл салауатты өмір салтын ұстана бастаған. Жобаны кеңейту жұмыстары өңір бойынша жалғасуда. Басты мақсат – ішкіліктен туатын қылмысты істерді азайту, қоғамдық тәртіпті нығайту, ауылдық жерлерде заманауи өмір салтын дамыту. Облыстық полиция жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп бұл шараға басқа аудандарды да тартуда.

БАЛАЛАР ЛАГЕРЬЛЕРІН ТЕКСЕРУ ЖАЛҒАСУДА

Жетісу облысында балалар лагерьлерін тексеру жұмыстары жалғасуда, – деп хабарлайды kazlenta.kz тілшісі Polisia.kz сайтына сілтеме жасап.

Жетісу облысы полиция департаментінің қоғамдық қауіпсіздік басқармасының қызметкерлері өңірдегі балаларды сауықтыру лагерьлерін тексеру жұмыстарын жалғастыруда. Бұған дейін профилактикалық тексерулер Ескелді ауданында жүргізілсе, енді бұл жұмыстар Текелі қаласында жалғасын тапты. Кезекті тексеру нысаны Edelweiss балаларды сауықтыру лагері болды. Полицейлер лагерь аумағын мұқият қарап шығып, қауіпсіздік деңгейіне жан-жақты баға берді.

Тексеру барысында қоршаудың жай-күйіне, бақылау-өткізу жүйесіне, ойын және спорт алаңдарына, балалардың тұратын орындарына, сондай-ақ өрт және қоғамдық қауіпсіздік талаптарының сақталуына ерекше назар аударылды. Профилактикалық жұмыстар Жетісу облысындағы барлық балалар лагерьлерінде жалғасады.

ЖЕТІСУ ЖОЛДАРЫНЫҢ САПАСЫ СЫН КӨТЕРМЕЙДІ

Жыл басынан бастап филиал мамандары Жетісудағы жергілікті жолдарды салу және жөндеу объектілерінде 83 рейдтік тексеру жүргізді. Пайдаланылған жол материалдары асфальтобетон жабығынан 287 сынама алды. Зертханалық зерттеулер 103 сынама нормативтерге сәйкес келмейтінін көрсетті. Көбінесе, асфальтобетон жабынының қалыңдығы жеткіліксіз, тегістігі бұзылған, битум эмульсиясының әлсіз жағылуы және асфальттың шөгуге тіркелді. Мұндай ақаулар жолдың пайдалану мерзімін қысқартады. Мердігерлер ескертулерді түзеуге кірісті. Жұмыстар аяқталғаннан кейін жол қайта тексеріледі. (Дереккөз - TR Kazakhstan кз.)

(Ақпараттар ашық дереккөздерден алынды)

ҚАЗАҚ-ҚЫТАЙ ҚАТЫНАСЫ ЖАҢА ҚАРҚЫНДА

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев жұмыс сапарымен Қытай Халық Республикасына барды. Президент 16-17 шілде күндері Уорлд Артэфишл интилидженс Conference (WAIC 2026) жиынына қатысады. Дүниежүзілік конференцияда тараптар жасанды интеллектіні басқару мәселелерін талқыға салады. Екі жақты келіссөздер жүргізіп, бірнеше құжат алмасады - деп хабарлайды 24 кз.

Қытайда өтетін конференция дәстүрлі IT мен заманауи нейрожеліні үйлестіре отырып, түрлі салаға түрен салуға сеп болады деп отыр. Бұл ретте Қытай АҚШ-пен бәсекелесетін әлемдегі екінші ірі орталық. Ел 2027 жылға қарай ЖИ индустриясын да жаһандық көшбасшы болуды мақсат етіп, осы салаға триллиондаған юань инвестиция құюда. Қытайлық ЖИ бүгінде ауыл шаруашылығынан бастап, медицинаға дейін кеңінен қолданылады. Қазақстан мен Қытай 1992 жылдан бері дипломатиялық қатынас орнатып келеді. Осынау жылдар ішінде еліміздің Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев пен ҚХР төрағасы Си Цзиньпин 9 рет кездескен. Кездесулер нәтижесіз болған

емес. Бүгінде Қытай Қазақстанға инвестиция тартудан 4-орнын алады. Алпауыт ел Қазақ елін ынтымақтастықтың жаңа деңгейіне шақырып отыр. Олай болса, ертеңгі келіссөздер болашаққа бастар соны жол болмақ.

ҚҰРЫЛТАЙ ДЕПУТАТТЫҒЫНА КАНДИДАТТАР ҰСЫНУ КЕЗЕҢІ РЕСМИ ТҮРДЕ АЯҚТАЛДЫ

Елімізде Құрылтай депутаттығына кандидаттарды ұсыну кезеңі ресми түрде аяқталып, Орталық сайлау комиссиясына жеті бірдей саяси партиядан жалпы саны 546 үміткердің құжаттары тапсырылды, деп хабарлайды Alash.kz.

Үміткерлерді ұсынған саяси ұйымдар мен олардың кандидаттарының саны төмендегідей бөлінді: «Әділет» саяси партиясы – 186 кандидат; «Respublica» партиясы – 76 кандидат; Қазақстан халық партиясы – 72 кандидат; «Ауыл» партиясы – 69 кандидат; «Ақ жол» демократиялық партиясы – 63 кандидат; «Байтақ» жасылдар партиясы – 47 кандидат; Жалпыұлттық социал-демократиялық партиясы – 33 кандидат. «Барлық партия ұсынған құжаттар кандидаттардың Конституция мен «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңда белгіленген талаптарға сәйкестігін тексеру үшін уәкілетті мемлекеттік органдарға жіберілді», — деп мәлімдеді Орталық сайлау комиссиясының хатшысы Шавхат Өтемісов.

МӘСЛИХАТҚА ЖАҢА ӨКІЛЕТТІК БЕРІЛДІ

Президент «Мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заңға қол қойды – деп хабарлайды KAZINFORM

Заңнамаға мәслихат аппараты басшысының құзыретін айқындайтын жаңа бап енгізілді. Оның 12 міндеттерден тұратын негізгі қызметтік функцияларынан басқа мынадай құқықтар берілді: - әкімдердің халықпен кездесулері барысында көтерілген проблемалық мәселелерді шешу жөніндегі іс-қимыл жоспарларының орындалу нәтижелерін қарау; - бюджеттік комиссиялардың жұмысына қатысу; - елді мекендерді санитарлық тазарту қағидаларын бекіту; - тексеру комиссияларының төрағалары мен мүшелеріне тәртіптік жаза қолдану. Бұдан бөлек, заң депутаттық сауалдарды қарау мерзімін 30 күннен 15 күнге дейін қысқартады және жергілікті қоғамдастық жиналыстарының өкілеттіктерін кеңейтеді. Сондай-ақ, құжатқа сәйкес, бір адам облыстық, аудандық мәслихаттың, республикалық маңызы бар қала немесе астана мерзімнен артық атқара алмайды деген шектеу енгізілген еді. Аталған заң биыл 26 шілдеден бастап күшіне енеді. Сонымен қатар мәслихат депутаттарына бюджетке түзету енгізу уәкілетін беретін заң жобасы мақұлданды.

мәслихатының төрағасы лауазымын қатарынан екі мерзімнен артық атқара алмайды деген шектеу енгізілген еді. Аталған заң биыл 26 шілдеден бастап күшіне енеді. Сонымен қатар мәслихат депутаттарына бюджетке түзету енгізу уәкілетін беретін заң жобасы мақұлданды.

БАСПАСӨЗ ХАТШЫЛАРЫНА СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ЖАҢА ТАЛАПТАР ТҮСІНДІРІЛДІ

ШЖҚ «Жетісу Медиа» МКК басшысы және комплаенс-офицер Жетісу облысының аудандық әкімдіктерінде баспасөз хатшысы қызметін атқаратын кәсіпорын қызметкерлерімен кездесу өткізді.

Кездесудің негізгі тақырыбы – Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасындағы жаңа өзгерістерді түсіндіру. Қатысушыларға сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін жауапкершілікті күшейтуге бағытталған ауқымды түзетулер пакеті бойынша енді пара беруге уағдаласу немесе ұсыну фактісінің өзі қылмыстық құқық бұзушылық болып танылатыны атап өтілді. Денсаулық сақтау, білім беру және басқа да көптеген сала қызметкерлеріне заңсыз сыйақы беру - қылмыстық жауапкершілікке жатады. Бұл ретте жауапкершілік тек пара алғаны үшін ғана емес, оны ұсынғаны немесе «сыйлықтар» бергені үшін де қарастырылған. Тақырыпты талқылаған қатысушылар сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет қалыптастырудың маңыздылығын атап өтті.

ЖАНАЙҚАЙ

ДӘРІГЕРДІҢ БІЛІКСІЗДІГІ МЕ, ӘЛДЕ НЕМҚҰРАЙДЫЛЫҒЫ МА?

Редакцияға оқырманымыздан келген хатта қала тұрғыны облыс орталығындағы Көпсалалы аурухана дәрігерінің салғырттығы туралы жазыпты. Омыртқасы зақымдану салдарынан жүре алмай қалған аурудың көпсалалы аурухананың нейрохирургия бөлімінің дәрігері салғырттық танытып, дұрыс қарамай , жүре алмай қалған ауруды үйіне «ертең келіңіз» деп қайтарып жіберген. Бұл аурудың басынан өткергенінің бір сәті ғана. Алматы облысының құрметті азаматтарының бірі болып табылатын сыйлы адамның жанына оның ауруынан бұрын дәрігердің салғырттығы қатты батқан. Сондықтан редакцияға «Хождения по мукам» деп хат жолдаған екен. Хат орысша жазылған. Жазылған жайды біз газетіміздің келесі санында толық жариялауды жөн көрдік. Оқыңыз.

"АЛАТАУ-АҚПАРАТ"

ПОЛИЦЕЙСКОГО НАГРАДИЛИ ЗА СПАСЕНИЕ ЧЕТЫРЁХ ЧЕЛОВЕК НА АЛАКОЛЕ

Сотрудника полиции Жаксылыка Сарсенова наградили ведомственной медалью МЧС за спасение четырех человек на озере Алаколь в области Жетысу, передает kazlenta.kz.

Торжественная церемония прошла в департаменте по чрезвычайным ситуациям региона. Награду офицеру вручили за мужество, самоотверженность и решительные действия во время спасательной операции. Напомним, 15 июня во время несения службы на побережье Алаколя Жаксылык Сарсенов вместе с жителем села Коктума стал свидетелем чрезвычайной ситуации. Не теряя времени, полицейский бросился в воду и спас четырех человек, оказавшихся в смертельной опасности. В ведомстве отметили, что благодаря его профессионализму, хладнокровию и смелости удалось предотвратить трагедию.

НОВАЯ НАГРАДА ПОЯВИЛАСЬ В КАЗАХСТАНЕ

В Казахстане впервые официально учредили ведомственную награду «Құрметті донор» («Почетный донор»). Соответствующее постановление приняло Правительство. Об этом сообщили в Министерстве здравоохранения РК, передает kazlenta.kz.

Первыми обладателями нагрудного знака станут 481 действующий донор, которые соответствуют установленным требованиям. Награду смогут получить граждане Казахстана, а также иностранцы и лица без гражданства, сдающие кровь безвозмездно. Для этого необходимо совершить не менее 40 донаций крови и (или) тромбоцитов либо не менее 70 донаций плазмы. Нагрудный знак изготовит Казахстанский монетный двор. По данным министерства, ежегодно донорами в Казахстане становятся более 180 тысяч человек. За год они совершают свыше 255 тысяч донаций, благодаря чему переливание крови получают более 80 тысяч пациентов.

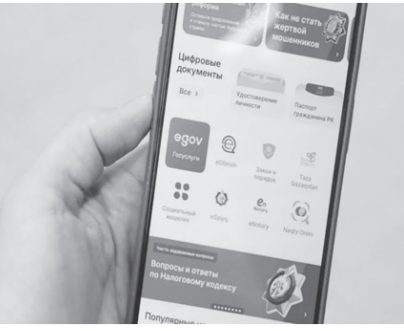
ПОЧЕМУ ПРАВИТЕЛЬСТВО НЕ ПРЕКРАЩАЕТ БРАТЬ ЗАЙМЫ?

Вице-министр национальной экономики РК Арман Касенов после заседания правительства (14.07.2026.) объяснил, почему Казахстан продолжает привлекать заемные средства, несмотря на сокращение трансфертов из Национального фонда. Об этом он сообщил, отвечая на вопрос корреспондента Qaz365.kz.

По словам вице-министра, в прошлом году из Национального фонда было выделено около 5,7 трлн. тенге трансфертов. В этом году этот показатель составит примерно от 2,7 до 3,5 трлн. тенге. По его словам, привлечение займов для Казахстана – это нормальная финансовая практика, которая применяется во многих странах мира. Касенов также заявил, что «по сравнению со многими странами, в том числе развитыми государствами, дефицит бюджета в Казахстане находится на низком уровне», он также прокомментировал уровень государственного долга. «объем государственного долга составляет сегодня примерно 20–22% ВВП, а среднемировой показатель находится на уровне около 65%, если бы правительство ставило задачу полностью ликвидировать дефицит бюджета, налоги пришлось бы повышать гораздо сильнее. Однако у правительства такой цели, нет.» – отметил он.

ВЫДАЧА ГОСАКТОВ НА ЗЕМЛЮ В ЦОНАХ КАЗАХСТАНА ПОЛНОСТЬЮ ПРЕКРАЩЕНА

Выдача государственных актов на земельные участки в центрах обслуживания населения (ЦОН) с 12 июля полностью переведена в цифровой формат: прием заявлений теперь осуществляется исключительно через портал eGov.kz. – передает «Восточный экспресс 24».

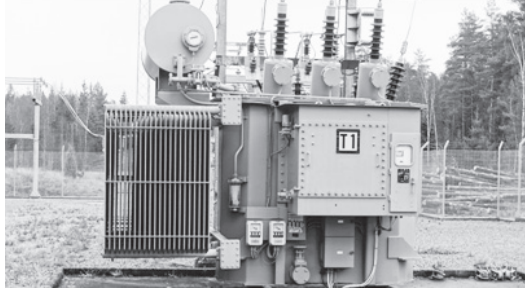
Как сообщил первый вице-министр искусственного интеллекта и цифрового развития Ростислав Коняшкин, если ранее требовалось личное обращение, то сегодня 96% заявок подается дистанционно. Для получения услуги гражданину необходимо авторизоваться на портале, внести требуемые сведения, подписать формуляр электронной цифровой подписью (ЭЦП) и получить готовый документ в личном кабинете. При отсутствии технических возможностей для онлайн-взаимодействия граждане могут воспользоваться зонами самообслуживания, развернутыми в помещениях ЦОН, для самостоятельного оформления процедуры. Полный регламент опубликован в паспорте услуги на eGov.kz.

ЖАРКЕНТ

ДЕВОЧКА ПОГИБЛА НА ТЕРРИТОРИИ ПОДСТАНЦИИ

9 июля на территории школы в Жаркенте ученица 5-го класса получила удар электрическим током и погибла. Полиция проводит расследование, передает 24.kz.

По имеющимся данным, 9 июля во время игры девочка зашла в незапертую трансформаторную подстанцию, где получила смертельный удар электрическим током. 10 июля ей должно было исполниться 10 лет. В ДП области Жетісу сообщили, что по факту происшествия проводится досудебное расследование по статье о выполнении работ либо оказании услуг, не отвечающих требованиям безопасности.

КОРОТКО ОБО ВСЕМ

БОЛЕЕ 636 МЛН. ТЕНГЕ ПЫТАЛИСЬ ВЫВЕЗТИ ИЗ КАЗАХСТАНА

Неделей раньше Пограничная служба КНБ пресекла несколько десятков попыток незаконного вывоза наличных денежных средств из Казахстана, передает «24KZ». Как сообщили в ведомстве, с 30 июня по 7 июля в пунктах пропуска было выявлено 38 случаев провоза незадекларированной валюты. Общая сумма обнаруженных средств превысила 636 млн тенге. Крупнейший случай зафиксирован на автомобильном пункте пропуска «Кордай» в Жамбылской области. Во время проверки багажа у иностранного гражданина обнаружили 350 тысяч долларов США, что эквивалентно более 170 млн тенге. По всем выявленным фактам материалы переданы в компетентные органы для принятия процессуальных решений. В Пограничной службе КНБ напомнили, что законодательством Казахстана запрещен вывоз наличных денежных средств за пределы страны в сумме, превышающей эквивалент 10 тысяч долларов США, без соблюдения установленных требований.

НОВЫЕ ПРЕДМЕТЫ ПОЯВЯТСЯ В ШКОЛАХ КАЗАХСТАНА

В школах Казахстана появятся новые предметы, включая «Основы Конституции». Об этом на заседании правительства рассказала министр просвещения Жулдыз Сулейменова, передает NUR.KZ. По словам министра, с начала учебного года содержание образования будет дополнено рядом новых обязательных учебных курсов. «Для учащихся 5-7 классов вводится предмет «Основы Конституции», в 8-11 классах будет преподаваться «Закон и порядок», кроме того, для учащихся 5-11 классов вводится обязательный курс «Личная безопасность». Со следующего учебного года в 8-9 классах вновь будет введен предмет «География Казахстана». Ранее преподававшийся по выбору курс «Основы права» станет обязательным для всех учащихся и будет преподаваться в содержании, полностью соответствующем принципам новой Конституции», – сообщила Жулдыз Сулейменова. В частности, полностью пересмотрены 244 учебные цели по предмету «Математика» для 1-4 классов. В учебных программах усилены задания, направленные на развитие культуры устной речи, понимания текста, читательской грамотности.

ВВЕДЕНЫ В ЭКСПЛУАТАЦИЮ 66 НОВЫХ ВЕТЕРИНАРНЫХ ПУНКТОВ И ОДНА ВЕТЕРИНАРНАЯ СТАНЦИЯ

В области Жетісу в рамках реализации Комплексного плана развития ветеринарной службы на 2026–2030 годы проводится масштабная модернизация профильной инфраструктуры. До конца текущего года планируется открыть еще 16 ветеринарных пунктов и четыре ветеринарные станции, передает Казлента.кз. Это позволит полностью обеспечить область необходимыми объектами ветеринарной инфраструктуры. В пяти районах появятся 10 скотомогильников, соответствующих требованиям биологической безопасности. Для проведения вакцинации, бривирования, ветеринарных осмотров и других профилактических мероприятий в каждом из восьми районов построят по два комплекса для безопасной фиксации крупного и мелкого рогатого скота, а также лошадей. Продолжается и цифровизация отрасли. В единую электронную базу данных внесена информация о 2,8 млн голов сельскохозяйственных животных, что позволяет повысить эффективность учета и контроля. Все новые объекты уже переданы государственным ветеринарным организациям и используются для оказания ветеринарных услуг.

БОРЬБА С НАРКОПРЕСТУПНОСТЬЮ В НАЦГВАРДИИ

Военнослужащим Нацгвардии в Талдыкоргане разъяснили последствия наркопреступлений, передаёт tinfo.kz, со ссылкой на vestnik19.kz. Сотрудники управления по противодействию наркопреступности ДП области Жетісу провели профилактическую встречу с военнослужащими воинской части 5514 Национальной гвардии РК в Талдыкоргане и разъяснили разрушительное влияние запрещенных веществ на здоровье и военную карьеру военнослужащих, также предупредили их об уголовной ответственности за наркопреступления. Особое внимание уделили правовым последствиям преступлений, связанных с незаконным оборотом психотропных веществ. Кроме того, военнослужащим рассказали, куда обращаться при выявлении фактов наркопреступлений, подчеркнув важность активной гражданской позиции. Профилактика направлена на формирование ответственного отношения к собственному будущему.

ЧИСЛО КУРЯЩИХ КАЗАХСТАНЦЕВ СОКРАТИЛОСЬ В 2026 ГОДУ

В Казахстане снизилась доля курящих среди взрослого населения. Об этом свидетельствуют результаты ежегодного обследования, проведенного Бюро национальной статистики в январе 2026 года, передает kazlenta.kz. По итогам обследования выяснилось, что сейчас табак употребляют 15,1% населения. Годом ранее этот показатель составлял 17,5%, то есть за год он снизился на 2,4 процентного пункта. В сельской местности курят чаще, чем в городах: 17,8% против 14%. Среди мужчин доля курящих составляет 30,5%, среди женщин – 4,9%. Большинство курильщиков – 98,6% – предпочитают промышленно произведенные сигареты. Электронные сигареты используют 0,4% курящих, системы нагревания табака, такие как IQOS и GLO, – 0,9%, а другие виды табачных изделий – 0,1%.

ПРАВИТЕЛЬСТВО УКРАИНЫ ВО ГЛАВЕ С ПРЕМЬЕР-МИНИСТРОМ УШЛО В ОТСТАВКУ

Верховная Рада Украины проголосовала за отставку премьер-министра страны Юлии Свириденко, что означает отставку всего правительства, передает NUR.KZ со ссылкой на УНИАН. Верховная Рада Украины проголосовала за отставку Юлии Свириденко с поста премьер-министра Украины. За это решение проголосовали 258 народных депутатов. Это означает одномоментно отставку всего состава правительства. Напомним, 12 июля появилась информация, что президент Украины Владимир Зеленский решил уволить Юлию Свириденко с должности премьер-министра. Сообщается, что она возглавит новое важное направление. Верховная Рада назначила премьер-министром Украины Юлию Свириденко в июле 2025 года. Ранее этот пост покинул Денис Шмыгаль - его выдвинули на должность главы Минобороны.

(Все материалы взяты из открытых источников)

ЕҢБЕКҚОРЛЫҒЫ ҰРПАҚҚА ҮЛГІ

Қазақта «Әуеден жаудыр, жерден өндірі» деп берілетін бата, тілейтін тілек бар. Кейбір өсімдіктер жауын суынан нәр алса, кейбірі жаңбыр кешіксе, өледі. Сондықтан да, өсімдіктерге су жеткізу мәселесінде су шаруашылығы қызметкерлерінің еңбегі зор. Су шару шылығы – су ресурстарын басқару, қорғау, суару жүйелерін жүргізу және гидротехникалық құрылыстарды жобалаумен айналысатын сұранысқа ие мамандық. Бұл мамандық иелері (инженер-гидротехниктер, гидрологтар мен мелиораторлар) су шығынын есептеп, шаруашылықтарды сумен қамтамасыз етеді.

Серік Наурызбекұлы Мұсанов – осы мамандықты меңгерген жандардың бірі. Ол мектеп қабырғасында оқып жүргенде математикаға өте жүйрік болды. Онжылдықты бітіргенде мектеп директоры математика пәнінің мұғалімі болуға көп үгіттеді. Жасынан механикаға әуестігі бар Серік, «бұл – ер адамның

«Механикаға әуестігі бар» дегеннен шығады, сегізінші сыныпқа көшкен жылы жазда, атасының еркесі болған Серік, трактор тізгіндеген болатын. Тракторын дарылдатып, көше басынан кіргеннен-ақ, ауыл аналары шашуды жаудырды дейсің. Апасы «шала той» жасады. Қызметке берілген

Серік анасы Сара және әпкесі Жамалмен

жасайтын қызметі емес» деген болу керек, мұғалімдіктен ат-тонын ала қашты.

әке-шеше кешке үйге келгенде думанның үстінен шығады ғой, бес қыздың ортасындағы жалғыз ұлдың (үлкен ұл – атасының баласы), өз бетінше барып, тракторға отырғанына ат жалын тартып мінгенінен ары қуанған еді.

Содан, Мұсанов оқуды кейінге сырып қойып, Совет Армиясы қатарында ел алдындағы борышын Германияда өтеуге кетті. Алты ай хат жазбай қалғаны бар. Ол уақытта әскерге кеткен бала «ұрылды-соғылды» немесе «қайтыс болыпты» деген әңгіме көп естіле бермейтін. Сонда да болса, ата-анасы қатты уайымдады. Кейін бөлімше бастығынан ата-анасына «жақсы азамат тәрбиелегені үшін» алғыс айтқан хат келгенде анасының елге сүйіншілегені бар. Шіркін, ауыл

адамдары қандай ауызбірлікті еді, қуанышта да, қайғыда да бірге болатын.

Серік солдаттан келген соң (осылай деуші еді бұрын), Жамбыл гидро-мелиораторлық институтқа оқуға түсті. Зерек жігіт мұнда да жақсы оқып, ұстаздар көзіне түсті. Институтта Кәсіподақ ұйымының басшысы, Студсовет председателі болды. Оқуын оқи жүріп, мектептегі спортқа әуестігін жалғастырды. Институт намысын қорғап түрлі жарыстарға қатысып, Дзю-До-дан «СССР спорт мастерінің кандидаты» және қазақша күрестен «Қаз. ССР спорт мастері» атағын да алды. Институт жолдамасы бойынша, Талдықорған облысы, Гвардия ауданы, РАЗВИЛЬНОЕ (бұрын жер, су аттары орыс тілінде аталатын) совхозына инженер-гидротехник болып орналасты, осыннан диплом жұмысын жасады. Ол кезде әкесі Наурызбек Гвардия аудандық «Қой ұрықтандыру басқармасы»-ның инспекторы, анасы Сара май заводының қойма меңгерушісі

еді. Онда 2 жыл еңбек еткен соң, туған ауылы Алғабасқа келіп, бастауыш комсомол ұйымын басқарды. Аудан башылығының ұйғарымымен, 1985 жылы Көксу ауданы «23-ші партсъезд» совхозына кәсіподақ комитетінің бастығы болып сайланды. 1989-2005 жылдар аралығында Көксу ауданы «Көгалдандыру басқармасында» инженер-гидротехник болып еңбек етті. 2005 жылдан 2010 жылға дейін облыстық су басқармасында бас маман болды. 2010 жылдан «Дем-Мей» ЖШС-де шаруашылық басшысы қызметін атқарды.

Серік Наурызбекұлы 2018 жылы зейнеткерлікке шыққаннан кейін де Ескелді, Көксу аудандарының су жүйелерін күрделі жөндеуден өткізуге қатысты. Бүгінгі таңда жетпістен асты, бірақ еңбектен әлі қол үзген жоқ. Қазіргі таңда, түрік фирмасының жобалау жұмысымен айналысып, егістіктерге су жеткізетін бетон тоған құрылысын жүргізуге көмектесіп жүр.

– Неге түріктер? – деген

сұрағыма, –
Өзіміздің Қазақстандағы түріктер Астанада төндір ұтып алған. Көксу ауданының су жүйесін күрделі жөндеуден өткізіп жатыр. 100 шақырым жерге ЛР-6, ЛР-80 және 65 шақырымға Г-15 лоток орнатылып жатыр, мен соған көмектесемін. Олар 300 данадан аса су бөлетін «водовыпуск» салды. Тағы ұсақ жұмыстар бар. Бұл – бірінші этап, екінші этаптағы жұмыстарды жергілікті су шаруашылығы қызметкерлері атқарады, – деп түсіндірді Серік.
Ол қызмет атқара жүріп, Мұқыры ауылының тумасы, еңбек сүйгіштігімен танылған Тоқтамысова Ләззатпен бір ұл, екі қыз тәрбиелеп, өсірді. Ләззат өздерінің «Азамат» шаруа қожалығының жұмысын жүргізді. Үлкен қызы Айгүл мен күйеубалалары Тоқтар әкесімен бірге еңбек етеді, Махаббат – аспаз. Ұлы Азамат пен келіні Гүлназ аудан орталығында ұстаздық етеді. Немерелері мен жиендері – жұмыстан шаршап келгенде күш-қуат беретін «энергетиктер». Солардың бірі – Қанағат облыстық футбол командасының ойыншысы. Атасына, ағасына тартқан спортшы баланың бөлмесін әртүрлі дәрежедегі «Мақтау қағаз» бен кубоктар, алтын, күміс қола медальдар көмкеріп тұр. Жасынан әнге де әуестігі бар жан биыл оныншы сыныпқа көшті. Одан қалыс қалмайтын Нарынбек екеуі бір сыныпта оқиды. Дарын бірінші сыныпты бітірді. Алимансур, Азиз Береке әлі мектеп табалдырығына жете қойған жоқ. Атасы мен апасының көзқуаныштары аман болсын!

Кенже Каримов
Көксу ауданы

Қазақстанда «Су шаруашылығы қызметкерлері» күні жыл сайын 9 шілдеде атап өтіледі. Бұл кәсіби мереке су ресурстарын қорғап, елімізді сумен қамтамасыз етіп отырған, сондай-ақ ирригация жүйелерін дамытуға үлес қосып жүрген сала мамандарының құрметіне арналған. Осы орайда, «Қазсушар» РМК Жетісу филиалы Ескелді өндірістік учаскесі бастығының орынбасары Мұхатов Шыңғыспен әңгімелескен едік.

– Шыңғыс Мұхатұлы, кәсіптік мерекелеріңіз құтты болсын! Жылда, «бірінші апта немесе соңғы аптаның жексенбісі» демей, нақты шілденің 9-ы күні тойланатын мереке күні өз қызметіңіз туралы айтсаңыз

– Қазсушар РМК Жетісу филиалы Ескелді өндірістік учаскесінің негізгі міндеті – Ескелді ауданы, Талдықорған қаласы және төңірегіндегі ауылдық округтерге қарасты суармалы жер алқаптарында орналасқан шаруа қожалықтарын суармалы сумен қамтамасыз ету. Ескелді ауданының және Талдықорған қаласының негізгі су көзі – Қаратал өзені болып табылатыны белгілі. Қазіргі таңда өндірістік учаскесі мен шаруа-қожалық арасында келісім-шарт рәсімделіп,

магистралды, таратушы арналар арқылы егістік алқаптарға суармалы су жеткізілуде.

– Қазіргі таңда «су тапшылығы әлемдік проблемаға айналып барады» деп жатыр. Біздің Жетісу облысында су тапшылығы сезіле қоймайтын сияқты ма, қалай?

– Иә, рас. Жылдан-жылға табиғи өзгерістердің әсерінен, атап айтсақ ғаламдық жылыну салдарынан жауын-шашын азаюда, таулы аймақтарда қар жамылғысы жұқарды. Ғаламдық жылыну – Жер атмосферасы

СУ - ӨМІР НӘРІ

мен дүниежүзілік мұхиттың орташа температурасының ұзақ мерзімді көтерілу процесі. Ол негізінен, көмірқышқылы газы сияқты зиянды газдардың бөлінуінен туындайды, жылыжай әсерінен де артуы мүмкін. Бұл климаттың өзгеруіне, мұздықтардың еруіне және теңіз деңгейінің көтерілуіне әкеледі. Бізде де осының салдарынан Қаратал өзенінің тартылуы орын алып, су деңгейінің төмендеуі байқалады.

– Суды үнемдеу жағы қалай?

– Су у д ы пайдалану тиімділігіне келетін болсақ, прогрессивті суландыру әдістеріне – «тамшылатып суландыру», «жаңбырлатып суару», «сифонды суару» әдістеріне көшу арқылы су тапшылығы мәселесін шешеміз деп ойлаймын. Осы бағытта көптеген жұмыстар атқарылуда.

– Жастарда осы мамандыққа қызығушылық бар ма? Өйткені естуімізше, су шаруашылығында кадр тапшылығы соңғы жылдарда қатты байқалуда деген хабар естіп жатырмыз...

– Су шаруашылығы

мамандарының жетіспеуіне байланысты айтар болсақ, жасыратыны жоқ, ол проблема бар. Тек біздің облыс қана емес, бүкіл елімізде бар проблема. Бұл сала техникалық білімді қажет ететін өте жауапты сала болғандықтан адамға үлкен жауапкершілік жүктейді. Сол себепті «Су ресурстары және ирригация» министрлігінің тапсырмасы бойынша жастар арасында үгіт-насихат жүргізіліп, су ресурстарын тиімді пайдалану және шаруашылықты басқару бойынша орта арнайы және жоғары оқу орындарына барып оқуға жастарға бағыт-бағдар берілуде. Жастар арасында бұл мамандыққа қызығушылық танытатындар аз емес. Сонымен қатар, өндірістік қызметкерлер де осы оқу орындарында дуалды әдістемемен білімдерін жетілдіріп отырады.

Біз жылда кәсіби мерекені атап өтуге тырысамыз. Биыл да Су шаруашылығы қызметкерлері күніне орай салтанатты жиын өткізіліп, Мұхатов Ш., Сейлбекова Н., Тукиманов О., Шелбаева С. - Талдықорған қаласы әкімінің марапатына ие болса, Сейтбеков Е., Жунисов Ш., Майкожанов Б., Тоғызбаева Ә., Каримжанов Б. сияқты қызметкерлеріміз Ескелді

ауданы әкімінің марапатына ие болды. Аталған жандардың атқарған қызметтері бұл марапатқа лайық деп ойлаймын. Еңбегің еленгенге не жетсін!

– Автордан: Еңбектеріңіз жандана берсін! Жақында су мамандарын кәсіби мерекелерімен құттықтаған президент Қасымжомарт Тоқаев ауқымды реформалар қолға алынып, жаңа Су кодексі қабылданғанын атап өтті. Сондай-ақ, «Ірі инфрақұрылымдық жобалар жүзеге асырылып, су нысандарын салуға және қалпына келтіруге қомақты қаражат бөлінгенін, шетелден инвестиция тартылып жатқанын, осы салада 30 мыңға жуық адам жұмыс істеп, қала мен ауылды, өндірістер мен егіс алқаптарын сумен қамтамасыз етіп жатқанын айта келіп, су шаруашылығы саласының қызметкерлері үшін жалақы көтерілетінін хабарлады.» Айта кетейік, осы жылдың ортасынан бастап, су саласында қызмет ететін мамандардың жалақысы 50 %-ға артады.

Альмаза Бейдан
Талдықорған қаласы

КІТАПХАНАДАҒЫ «ЖАЗ» ФЕСТИВАЛІ

Кітап оқу мәдениеті мен жасанды интеллект – ел болашағының негізгі бағыты.

Қ.К.Тоқаев

Жақында Жетісу облысы Көксу ауданындағы мәдениет үйі алдындағы ашық алаңда «Кітапханадағы ЖАЗ фестивалі» өтті. Фестивальді ұйымдастырушы «Көксу ауданының ішкі саясат, мәдениет, тілдерді дамыту және спорт бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «Көксу аудандық кітапханасы».

Кітап көрмесі

Мәдениет үйінің алдындағы кең алаңға кітап көрмесі қойылған. Онда қазақтың көрнекті жазушылары мен ақындардың кітаптарына орын беріліпті. Көрмедегі кітаптарды кітапхана қызметкерлері көрермендерге таныстырып, айтып тұрды.

Көксу ауданы әкімінің орынбасары Зейнолда Абзал Секенұлы жиынға жиналған кітапқұмар оқушы балаларды, қатысушыларды фестивальдің ашылуымен құттықтады. Биылғы жазғы демалыстың көңілді өтуіне арнаған ізгі тілегін білдіре келе, балаларды әдеби кітаптарды көптеп оқуға шақырды. Кітап оқудың пайдасына тоқталып, зерделі азамат болып өсулеріне

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев қоғамда кітап оқу мәдениетін қалыптастыру мен жастардың зияткерлік әлеуетін арттыру мәселесіне ерекше назар аударды. Мемлекет басшысы кітап оқу – өркениетті қоғам құрудың және озық ойлы ұлт қалыптастырудың маңызды негізі екенін атап өтті. Осыған байланысты Президент жақында «Кітап оқу мәдениетін дамыту және зерделі ұлт қалыптастыру» жөніндегі арнайы Жарлыққа қол қойғанын айтты. Құжаттың басты мақсаты – адам капиталын дамыту, қоғамның интеллектуалдық және мәдени деңгейін көтеру.

Көксу ауданы әкімінің орынбасары Зейнолда Абзал Секенұлы

ағалық тілек білдірді. Сахна төрінде кезек жас бүлдіршіндерге жетіп, олар сахнадан өнер көрсетті. Өн айтып, би биледі.

Сонымен қатар сахнада

Бүлдіршіндерге балмұздақ таратылуда

көрнекті ақындар Мұқағалидың, Қадір Мырзалінің т.б. ақындардың өлеңдері оқылып жатты. Мүмкіндігі шектеулі бірнеше балалар сахнадан өн салып, өнерлерін көрсетіп, жұртшылықты риза етті. Солардың ішінде, мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған «Үміт» күндізгі тәрбие

Шрупов Денис

орталығынан Шрупов Денис «Қазақстан» атты әнді орындаса, Өзімхан Аяла «Беу айдай» әнін келістіріп шырқап берді.

Жиналған жұртшылықты Көксу аудандық ақсақалдар кеңесінің төрағасы Сайлаубай Бәзілұлы бүгінгі ерекше мерекемен

құттықтай отырып, кітаптың адамның ой-санасының, көзқарасы мен дүниетанымының кеңеюіне, қазақтың салт-дәстүрлерін білуге, күнделікті қолданыстан қалып бара жатқан сөздердің мән-мағынасын білу үшін көбірек кітап оқу керектігін кеңінен толғап айтып өтті.

Көксу аудандық мәдениет саласының әншілері сахнадан орындаған қазақ, орыс, ағылшын тіліндегі әндер эстрадалық ән әуездерін түрлендіре түсті.

Мерекенің ең қызықты тұсы, жиналған балалар мен оқушыларды мәз еткен сәттердің бірі – балалардың бәріне, шамамен 400-ден астам, балмұздақтың таратылуы болды. Балалардың қуанышында шек жоқ, мәз-мейрам күйге бөленді.

Сахна төріне «Кітапханадағы ЖАЗ фестивалін» ұйымдастырып өткізуші – аудандық кітапхана директоры Түстікбаева Әйгерім Айдарқызы шығып, бұл фестивальдің өтіп жатқанына биыл 4-жыл екендігін айта келіп, жылдан-жылға кітапханадан кітап алып, кітап оқитын оқушы балалардың саны өскендігіне қуаныш білдіріп, атап өтті.

Әйгерім Айдарқызы бүгінгі мерекеде балаларға тегін балмұздақ беруді ұйымдастырған кәсіпкер-демеуші, «Жалайыр» шаруа қожалығының төрағасы,

Көксу ауданы маслихатының депутаты Абдрахманов Мақсат Мұхаметкәрімұлына үлкен

Кітапхана директоры Түстікбаева Әйгерім Айдарқызы

ризашылықпен алғыс білдірді. Мереке соңы оқушылардың ән-биіне жалғасты.

МАЛЫҢДЫ КҮТ – МАЛДЫ КҮТСЕҢ, БОЛАДЫ ЕТ ПЕНЕН СҮТ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2026 жылғы 10 ақпанда өткен Үкіметтің кеңейтілген отырысында берген тапсырмаларын орындау аясында мал шаруашылығының тұрақты дамуын қамтамасыз ету үшін сапалы ветеринариялық қауіпсіздік жүйесін қалыптастыру мақсатында ҚР Үкіметі 2026–2030 жылдарға арналған ветеринарияны дамытудың кешенді жоспарын бекітті. Тиісті қаулыға Премьер-министр Олжас Бектенов қол қойды.

Кешенді жоспар халық денсаулығын жануарлар мен адамға ортақ аурулардан қорғауға, сондай-ақ жануарларды аурулардан сақтау мен ветеринариялық-санитариялық қауіпсіздікті нығайтуға бағытталған.

«Жүйелі шаралардың нәтижесінде Қазақстан жануарлардың аса қауіпті ауруларының бірқатары, соның ішінде аусыл, африкалық жылқы обасы, африкалық және классикалық шошқа обасымен күрес бойынша халықаралық мәртебеге ие болды. Бұл, өз кезегінде отандық мал шаруашылығы өнімдерінің экспорттық әлеуетін кеңейтуге мүмкіндік берді», — деп атап өтті ауыл шаруашылығы вице-министрі Аманғали Бердалиев.

Қазақстан аумағын жануарлардың аса қауіпті ауруларынан қорғау, еліміздің эпизоотиялық жағдай тұрақтылығын сақтау және техникалық регламенттеріне сәйкес келмейтін өнімдердің ішкі нарыққа енуіне жол бермеу үшін шекара маңындағы аумақтарда ветеринариялық 67 бақылау бекеті жұмыс істейді. Қазіргі таңда елімізде ветеринариялық препараттар өндіретін 21 зауыт

жұмыс істейді.

2025 жылы Қазақстан шекарасы арқылы импорттық, экспорттық және транзиттік операциялар барысында мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторлар 700 мың тоннадан астам мал шаруашылығы өнімін тасымалдаған 60 мыңға жуық автокөлікті тексеруден өткізді.

Процестерді цифрландыру және автоматтандыру бағытындағы

Мал дәрігері Абиров Жанат

барлық жұмыс кешенді жоспар шеңберінде алдағы уақытта да жалғасады.

Бұдан бөлек, 2030 жылға қарай Ауыл шаруашылығы министрлігінің аумақтық бөлімшелері мен ведомстволық ұйымдарының материалдық-техникалық жаратандырылуын 80%-ға дейін жаңарту және толықтыру жоспарланып отыр. Сондай-ақ, жергілікті атқарушы органдарға қатысты ветеринариялық ұйымдар қызметкерлерінің еңбекақы төлеу қоры 1,5-2,5 есеге дейін артады.

Осындай мәліметтерді ескере отырып, Көксу ауданы Лабасы округінің ветеринариялық дәрігері Абиров Жанат Нұрдымақынұлынан осы округтегі ветеринарлық қызметі туралы әңгімелеуді өтінген едік.

Абиров Жанат:

- Лабасы ауылдық округі бойынша мал дәрігерлік пункттің меңгерушісі Керімбеков Ахат

Жомартұлы. 13 адам еңбек етеміз – бас дәрігер, фельдшерлер, эпизоотиялық дәрігер, оператор. Күзетшімізге дейін бар.

Жалпы, Лабасы ауылдық округіне 4 ауыл (Талапты, Мәмбет, Жамбыл, Еңбекшіқазақ) кіреді. Сол барлық 4 ауыл бойынша малдардың саны:

Ірі қара(сиыр) малы – 8521 бас, Жылқы – 5028 бас.

Ұсақ мүйізді мал(қой,ешкі) –

Қазақ күресі Қазақстан чемпионатында чемпион Абиров Жанат

58736 бас

Соның ішінде, менің өз ауылым Талаптыда:

Жылқы – 576 бас,

Ірі қара – 2829 бас.

Ұсақ мал – 7035 бас.

Мал ауруының алдын алу мақсатында көктем және күз мезгілдерінде малдан 2 рет қан алынады және бурцеллез, туберкулез ауруларына қарсы екпе жұмыстары жүргізіледі. Оның ішінде, «Сібір жарасы», «Аусыл»,

Самбодан Азия чемпионаты чемпион Абиров Жанат

«Қарасан», «Пастереллез», «Дерматит», «Кул» (оспа), «Құтырық» ауыруларына қарсы екпелер егіледі.

Мен осы салада және бір орында 41 жыл шамасында осы мал дәрігерлік қызметті атқарып келемін. Сонымен қатар, жеке хоббиімді айта кетсем, бала-шағаны асырай жүріп, денсаулықты күтудің бірден-бір жолы - спортпен айналысу болса, жастайымнан серік еткен спортты өлі күнге дейін тастамай келемін. Өзімнің алғашқы жаттықтырушым, «Самбо» күресінен өлем чемпионы (ардагер спортшылар арасында) Дауытов Сейтақын Жақыпұлымен бірге жүріп жарыстарға қатысамын. 2 дүркін Қазақстан чемпионы, Азия чемпионы атақтарына ие болдым.

- Бәрекезді! Мал дәрігерлік саладағы қызметіңізге де спорт саласында да жетістіктерге жете беріңіз. Әңгімеңізге рахмет!

Дүйсенбі - Понедельник, 20 шілде

 ХАБАР	15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир 15.20 «Әсем әуен» 15.50 «Конституция әліппесі» 16.00 Новости/прямой эфир 16.15 «Жаңа конституция» 16.20 «DARA LINE» 17.00 «Жетісу жақұты» 17.30 «Жетісу әуендері» 17.50 Халықтық конституция 18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир 18.45 «Конституция әліппесі» 18.40 «Әсем әуен» 19.30 «Ғибрат» 19.50 «Азбука Конституции» 20.00 «Әсем әуен» 20.10 Д/ф «АІ әлем» 20.30 Қорытынды жаңалықтар 20.55 «Конституция әліппесі» 21.00 Д/ф «Жаһан жолы» 21.20 «Жаңа конституция» 21.30 Итоговые новости 22.00 К/ф «Күн болам» 22.35 Халықтық конституция 22.40 «Әсем әуен»
--	--

ЕВРАЗИЯ

06.00,19.00«Көреміз шоу»
07.05 «Қаймақ»
07.40 «Тұзаққа түскен тағдыр»
08.00 «Қайырлы таң Қазақстан»
09.30 «Доброе утро Казахстан»
11.10 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Қослайк»
18.30, 03.30«Басты жаңалықтар»
20.00,01.25 «Главные новости»
20.35 «Пуля»
02.05 «Янычар»
03.45 «Паутина»

КТК

07.00 ҚР Әнұраны
07.05,05.10 «әнім сен едің»
08.20 «Тоғжан» отандық телехикая
10.30 «Последнее лето».
12.15 «Было дело»
14.20 «Алло»
16.30 «Наперекор судьбе»
18.30 сериал «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 сериал «Тест на беременность»
23.50 сериал «Маргарита»
01.50 «Наперекор судьбе»
03.40 «Тоғжан»(қайталау)
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.05 «Ұлт ұяты»
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 «Уғәғәй melody»
10.45 Халықтық конституция
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.05 «Бір шәугім шай»
11.30 «Күлкі қоржын»
11.50 «Жаңа конституция»
11.55 «Еркін қозғалыс»
12.05 «Әсем әуен»
12.55 «Конституция әліппесі»
13.00 «Единый народ»
13.25 «Жаңа конституция»
13.30 «Әсем әуен»
14.25 Халықтық конституция
14.30 «Арнайы репортаж»
14.57 «Азбука Конституции»

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 ҚР Әнұран
06.02 «Ұлы дала жанұясы»
06.22 «Ауыл дәрігері»
07.10, 23.00 Телехикая «Үзілген жапырақтар»
08.00 «Жетімдер»
10.00, 00.00 «Тәуіп Хо Жун»
11.20, 17.00,18.30,02.00 Телесериал
12.25 Жұлдызды шеру
12.50 Өзілің жарасса
13.40 «Қайсар жүрек»
15.10 «Тақиясыз періште»
18.00 Жаңалықтар тікелей эфир
19.30 Новости прямой эфир
20.00 «Жар-птица»
22.00 сериал «далекий город»
01.10 Жаңалықтар
01.35 Новости
04.50 Гүл-гүл шоу

Сейсенбі - Вторник, 21 шілде

 ХАБАР	05.00,01.00 ҚР Әнұраны 05.00 «Әке бақыты» 05.45 «Маңдай тер» 06.50 «21 ғасыр кошбасшысы» 08.00 Жарайма Ернар Айдар 10.00 Телехикая»Алпыстан асып барамын» 13.00 Ойнайық 14.00Мультсериал «Барбоскины» 15.00 «Халық таңдауы» 15.30 «Райское место» 19.00 Новости 19.30 Жаңалықтар 20.00 Кино «Тракторшының махаббаты» 21.00 «Ар алдында» 23.00 «Құс қанат ғұмыр» Мейрамбек Беспаетын концерті
--	---

ЕВРАЗИЯ

06.00,19.00«Көреміз шоу»
07.05 «Жизнь которой не было»
08.00 «Қайырлы таң Қазақстан»
09.30 «Доброе утро Казахстан»
11.10 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 Қослайк
18.30, 03.10 «Басты жаңалықтар»
20.00,01.10 «Главные новости»
20.35 «Пуля»
02.05 «Янычар»
03.45 «Паутина»

КТК

07.00 ҚР Әнұраны
07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 «әнім сен едің»
08.10 «Тоғжан» отандық телехикая
09.50 Вечерние новости
10.30 «Последнее лето».
12.20 «Маргарита»
14.30 «Тест на беременность»
16.30 «Наперекор судьбе»
18.30 сериал «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 сериал «Тест на беременность»
23.50 сериал «Маргарита»
01.50 «Наперекор судьбе»
03.40 «Тоғжан»(қайталау)
05.15 «әнім сен едің»
06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»
12.00 «Аман болайық» /тікелей эфир/
12.40 «Әсем әуен»
12.55 «Конституция әліппесі»
13.00 «19 аймақ»
13.35 «Жаңа конституция»

13.40 «Әсем әуен»
14.25 Халықтық конституция
14.30 «Ғибрат»
14.57 «Азбука Конституции»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
15.50 «Конституция әліппесі»
16.00 Новости/прямой эфир
16.15 «Жаңа конституция»
16.20 К/ф «Күн болам»
17.00 «Дала сыры»
17.20 «Әсем әуен»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «19 регион» /тікелей эфир
18.45 «Конституция әліппесі»
18.40 «Әсем әуен»
19.30 «Ауылдан адам көшкенмен...»
19.40 «Әсем әуен»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Әсем әуен»
20.15 Д/ф «Тәртіп»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 Д/ф «Жолбарыс»
21.20 «Жаңа конституция»
21.30 Итоговые новости
22.00 К/ф «Менің ағам -агент»
22.35 Халықтық конституция
22.40 «Әсем әуен»
23.15 «Әу» де»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұраны
06.00.04.00 «Өзіл студио» ойын-сауық
06.30,05.20 «Ризамын»
07.00,20.00 Информбюро (рус,каз)
08.00,01.30 «31 әзіл»
09.00 Мультсериал «Губка Боб»
09.30 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
10.00 Мультсериал «Кунг-фу Панда»
10.50 «Дом большой мамочки»
12.50 «Геракл»
14.50 «Трансформеры: месть падших»
17.50 «Охотники за привидениями-2»
21.00 «Элизиум: рай не на земле»
23.00 Худ. фильм «Болшие мамочки: сын как отец»
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
03.20,05.00 «What's up?»
04.20 «1001 Өзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 ҚР Әнұран
06.02 «Ұлы дала жанұясы»
06.22 «Ауыл дәрігері»
07.10, 23.00 Телехикая «Үзілген жапырақтар»
08.00,09.40 «Жетімдер»
09.30,12.15 Новости
10.05, 00.00 «Тәуіп Хо Жун»
11.25, 17.00,18.30,02.00 Телесериал
12.25 «Жетінші студия»
12.50 Өзілің жарасса
13.40 «Ата-ана, бала-шаға»
15.10 «Тақиясыз періште»
18.00 Жаңалықтар тікелей эфир
19.30 Новости прямой эфир
20.00 «Жар-птица»
22.00 сериал «далекий город»
01.10,05.00 Жаңалықтар
01.35, 05.25 Новости
04.50 Гүл-гүл шоу

Сәрсенбі - Среда, 22 шілде

 ХАБАР	05.00,01.00 ҚР Әнұраны 05.00 «Әке бақыты» 05.45 «Маңдай тер» 06.50 «21 ғасыр көшбасшысы» 08.00 «Ана қадір» Еркін Нұржаов 10.00 Телехикая «Алпыстан асып барамын» 13.00 Ойнайық 14.00Мультсериал «Барбоскины» 15.00 «Халық таңдауы» 15.30 «Райское место» 19.00 Новости 19.30 Жаңалықтар 20.00 Кино «Тракторшының махаббаты» 21.00 «Ар алдында» 23.00 «Вальс» Нұрболат Абдулаев
--	--

ЕВРАЗИЯ

06.00,19.00«Көреміз шоу»
07.05 «Жизнь которой не было»
08.00 «Қайырлы таң Қазақстан»
09.30 «Доброе утро Казахстан»
11.10 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 Қослайк
18.30, 03.10 «Басты жаңалықтар»
20.00,01.10 «Главные новости»
20.35 «Пуля»
23.05 «Возмездие»
02.05 «Янычар»
03.45 «Паутина»

КТК

07.00 ҚР Әнұраны
07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 «әнім сен едің»
08.10 «Тоғжан» отандық телехикая
09.50 Вечерние новости
10.30 «Последнее лето».
12.20 «Маргарита»
14.30 «Тест на беременность»
16.30 «Наперекор судьбе»
18.30 сериал «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 сериал «Тест на беременность»
23.50 сериал «Маргарита»
01.50 «Наперекор судьбе»
03.40 «Тоғжан»(қайталау)
05.10 «әнім сен едің»
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»
12.05 «Біздің толқын» /тікелей эфир/
12.50 «Конституция әліппесі»
13.00 «19 регион»

13.35 «Жаңа конституция»
13.40 «Әсем әуен»
14.20 Халықтық конституция
14.25 «Ауылдан адам көшкенмен...»
14.45 Әсем әуен
14.57 «Азбука Конституции»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.15 «Жаңа конституция»
15.20 «Әсем әуен»
15.50 «Конституция әліппесі»
16.00 Новости/прямой эфир
16.15 «Жаңа конституция»
16.20 К/ф «Менің ағам -агент»
17.00 «Уғәғәй melody»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир
18.45 «Конституция әліппесі»
18.40 «Әсем әуен»
19.30 «Агро аймақ»
19.40 «Әсем әуен»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Әсем әуен»
20.15 «Сакральнйй Казахстан»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 Д/ф «После огня»
21.20 «Жаңа конституция»
21.30 Итоговые новости
22.00 К/ф «Көлеңкедегі күш»
22.25 Халықтық конституция
22.40 «Әсем әуен»
23.20 «Аман болайық»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұраны
06.00.04.00 «Өзіл студио» ойын-сауық
06.30,05.20 «Ризамын»
07.00,20.00 Информбюро (рус,каз)
08.00,01.10 «31 әзіл»
09.00 Мультсериал «Губка Боб»
10.40 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
11.30 Мультсериал «Кунг-фу Панда»
12.20 «Астерикс и Обеликс в британии»
14.30 «007 спектр»
17.30 «Охотники за привидениями: наследники»
21.00 «Хитмен: Агент 47»
23.00 Худ. фильм «Элизиум: рай не на земле»
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
03.20,05.00 «What's up?»
04.20 «1001 Өзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 ҚР Әнұран
06.02 «Ұлы дала жанұясы»
06.22 «Ауыл дәрігері»
07.10, 23.00 Телехикая «Үзілген жапырақтар»
08.00,09.40 «Жетімдер»
09.30,12.15 Новости
10.05, 00.00 «Тәуіп Хо Жун»
11.20, 17.00,18.30,02.00 Телесериал
12.25 «Жетінші студия»
12.50 Өзілің жарасса
13.40 «Ата-ана, бала-шаға»
15.10 «Тақиясыз періште»
18.00 Жаңалықтар тікелей эфир
19.30 Новости прямой эфир
20.00 «Жар-птица»
22.00 сериал «далекий город»
01.10,05.00 Жаңалықтар
01.35, 05.25 Новости
04.50 Гүл-гүл шоу

Политолог Таір Нигманов

ТОКАЕВ СЕГОДНЯ «НЕЛЕГКИЙ ПАРТНЕР»...

ЗАЯВЛЕНИЕ ПРЕЗИДЕНТА РОССИИ ВЛАДИМИРА ПУТИНА О ТОМ, ЧТО КАЗАХСТАН ЯВЛЯЕТСЯ «НЕЛЕГКИМ ПАРТНЕРОМ», ВЫЗВАЛО ЗАМЕТНЫЙ РЕЗОНАНС НЕ ТОЛЬКО ИЗ-ЗА САМОЙ ФОРМУЛИРОВКИ, НО И ИЗ-ЗА КОНТЕКСТА, В КОТОРОМ ОНА ПРОЗВУЧАЛА. РЕЧЬ ИДЕТ О СТРАНАХ, КОТОРЫЕ ОБЪЕДИНЯЮТ КРУПНЕЙШАЯ СУХОПУТНАЯ ГРАНИЦА В МИРЕ, УЧАСТИЕ В ЕВРАЗИЙСКОМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ СОЮЗЕ, ОДКБ, ШОС И ДЕСЯТКИ МАСШТАБНЫХ СОВМЕСТНЫХ ПРОЕКТОВ. НА ПЕРВЫЙ ВЗГЛЯД МОЖЕТ ПОКАЗАТЬСЯ, ЧТО СТОЛЬ ТЕСНОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ПРЕДПОЛАГАЕТ ОТСУТСТВИЕ СЕРЬЕЗНЫХ РАЗНОГЛАСИЙ. ОДНАКО СЛОВА РОССИЙСКОГО ЛИДЕРА ПОКАЗАЛИ ОБРАТНОЕ: ДАЖЕ МЕЖДУ БЛИЖАЙШИМИ СОЮЗНИКАМИ СОХРАНЯЕТСЯ ПРОСТРАНСТВО ДЛЯ ЖЕСТКИХ ПЕРЕГОВОРОВ, ДИСКУССИЙ И ОТСТАИВАНИЯ СОБСТВЕННЫХ ИНТЕРЕСОВ.

ОСОБЕННО ВАЖНО, ЧТО ВЛАДИМИР ПУТИН ГОВОРИЛ ОБ ЭТОМ НЕ КАК О ПРОБЛЕМЕ, А КАК О ЕСТЕСТВЕННОЙ ЧАСТИ СОТРУДНИЧЕСТВА. ФАКТИЧЕСКИ РЕЧЬ ИДЕТ О ПРИЗНАНИИ ТОГО, ЧТО КАЗАХСТАН ВЫСТРАИВАЕТ ОТНОШЕНИЯ С ПАРТНЕРАМИ НЕ ПО ПРИНЦИПУ АВТОМАТИЧЕСКОГО СОГЛАСИЯ, А НА ОСНОВЕ ПРАГМАТИЧНОГО РАСЧЕТА И ЗАЩИТЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ. ДЛЯ СТРАНЫ, ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНО ПРОВОДЯЩЕЙ МНОВЕКТОРНУЮ ВНЕШНЮЮ ПОЛИТИКУ, ТАКАЯ ОЦЕНКА ИМЕЕТ ОСОБОЕ ЗНАЧЕНИЕ. ЧТО СТОИТ ЗА СЛОВАМИ РОССИЙСКОГО ПРЕЗИДЕНТА, КАК СЕГОДНЯ РАБОТАЕТ КАЗАХСТАНСКАЯ МОДЕЛЬ ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ И КАКУЮ РОЛЬ В УКРЕПЛЕНИИ ПЕРЕГОВОРНЫХ ПОЗИЦИЙ СТРАНЫ ИГРАЕТ ПРЕЗИДЕНТ КАСЫМ-ЖОМАРТ ТОКАЕВ, AZATTYQ RYNU РАСКАЗАЛ ПОЛИТОЛОГ ТАІР НИГМАНОВ.

— Прежде всего необходимо понимать, что существуют вопросы, по которым позиция Казахстана остается принципиальной и неизменной. Речь идет о вопросах международного права, территориальной целостности государств и признания только тех изменений, которые соответствуют решениям и нормам ООН. Это фундамен-

талийский экономический союз. Вопросы субсидирования отдельных отраслей, регулирования рынков, условий конкуренции, банковской деятельности или реализации крупных проектов неизбежно становятся предметом дискуссий. Это не свидетельствует о проблемах в отношениях. Напротив, такие переговоры показывают, что

тальные основы казахстанской внешней политики.

Если же говорить об экономике, финансах, промышленности и инвестициях, то наличие споров является абсолютно нормальным процессом для любого интеграционного объединения. Аналогичные процессы можно наблюдать в Европейском союзе, где государства регулярно ведут жесткие переговоры по вопросам бюджета, субсидий, регулирования рынков и распределения экономических преимуществ.

То же самое происходит и в рамках Ев-

разийского экономического союза. Вопросы субсидирования отдельных отраслей, регулирования рынков, условий конкуренции, банковской деятельности или реализации крупных проектов неизбежно становятся предметом дискуссий. Это не свидетельствует о проблемах в отношениях. Напротив, такие переговоры показывают, что

— Сам факт того, что Владимир Путин говорил об этих дискуссиях в позитивном контексте, уже дает ответ на этот вопрос. В России воспринимают позицию Казахстана не как стремление усложнить переговоры или затянуть принятие решений, а как аргументированную защиту собственных интересов.

Для любого государства гораздо удобнее работать с партнером, чья позиция понятна и предсказуема. Казахстан последовательно демонстрирует прагматичный подход к сотрудничеству. Партнеры понимают, что аргументация Астаны строится вокруг конкретных экономических интересов, оценки выгод и рисков, а не вокруг эмоциональных или ситуативных факторов.

Именно поэтому наличие дискуссий не мешает развитию крупных совместных проектов. Напротив, понимание логики и мотивов друг друга позволяет сторонам находить решения, которые устраивают всех участников переговорного процесса. В этом заключается одна из сильных сторон Казахстана как международного партнера.

— Можно ли сказать, что нынешняя модель российско-казахстанских отношений демонстрирует эффективность курса, который проводит президент Касым-Жомарт Токаев: открытость к сотрудничеству при сохранении политической самостоятельности и способности вести равноправный диалог даже по самым чувствительным вопросам?

— Безусловно, роль президента Касым-Жомарта Токаева в этом процессе нельзя недооценивать. Особенность политических систем большинства государств заключается в том, что именно глава государства определяет стратегические направления внешней политики.

Для постсоветского пространства этот фактор имеет особое значение. Хорошие личные отношения между лидерами нередко становятся дополнительным фактором устойчивости межгосударственных отношений, тогда как конфликты между руководителями способны негативно отражаться на двустороннем взаимодействии.

Одним из важных преимуществ Казахстана сегодня являются дипломатический опыт и международная репутация Касым-Жомарта Токаева. Его способность вести диалог с мировыми лидерами, находить баланс между гибкостью и принципиальностью, а также сохранять четко обозначенные национальные позиции способствует укреплению переговорных возможностей страны.

В условиях сложной международной обстановки именно такое сочетание открытости к сотрудничеству и последовательной защиты государственных интересов позволяет Казахстану сохранять сильные позиции на международной арене и выстраивать устойчивые отношения с партнерами по всему миру.

Асхат Ахметбеков

Сембек СОЛТАНҰЛЫ
«Алатау»

*Күндіз күміс, түнге алтын аққан,
Жаңғыртып кең даланы сарқыратқан.
Көксу нәрі оятып тіршілікті,
Айналаны жайнатып, жарқыратқан.*

«Тағы бір маңызды мәселе. Үкімет және Парламент туризмді дамыту мәселесіне баса назар аударуға тиіс. Еліміздегі туризмнің әлеуеті зор, көрікті жерлеріміз өте көп. Бірақ, сол жерлерге барып, демалуға әлі де жұрттың қолы жете бермейді. Бұл салаға тың серпін беру үшін, ең алдымен, инфрақұрылым мәселесін кешенді түрде шешіп, қызмет сапасын түбегейлі жақсарту қажет», - деді Қ. Тоқаев.

ықпал етеді. Ол жергілікті экономиканы дамытуға, халықтың тұрмыс сапасын жақсартуға септігін тигізеді. Сонымен бірге, экотуризм арқылы табиғи және мәдени мұраны сақтау мүмкіндігі артады, бұл өз кезегінде экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етеді.

Осы зерттеуде экологиялық туризмнің негізгі принциптері, Қазақстандағы даму перспективалары, мемлекеттік қолдау шаралары, қазіргі жағдай және даму проблемалары қарастырылады. Тұрақты даму қағидалары аясында экотуризмнің экономикалық, әлеуметтік және экологиялық аспектілері талданады.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ТҮСІНІГІ МЕН ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Экологиялық туризм – бұл табиғи ортаны қорғауды басты мақсат тұтатын және мәдени-тарихи құндылықтарды құрметтеуді негізге алатын туристік қызмет түрі. Ол экожүйелердің сақталуын

Қазақстанның табиғи-географиялық ерекшеліктері осы бағыттың кеңейтуіне ерекше ықпал етеді.

ФЕСТИВАЛЬ ҚАЛАЙ ӨТТІ?

“Сірне фест” фестиваліне Жетісу облысының барлық аудандары ат салысты. Фестиваль өтетін орын ерекше безендірілген. Көксу ауданы әкімшілік басқаруымен биік теректер арасындағы алаңқайға үлкен сахна орнатылған. Көрермендер үшін орындықтар қойылып, дыбыс күшейткіш аппараттармен жабдықтаған. Сірне жасау байқауына қатысушыларға жеке орынға ыдыс - аяқ үшін столдар қойылды. Әр аудан мүмкіндігінше қазақ үйлер тігіп, іші-сыртын безендіріп, сірнеден де басқа (қымыз, құрт, ірімшік т.б.) дастархан мәзірін дайындаған.

Қазандарға ет салынбай тұрып, қатысушыларға төмендегі критерийлер хабарланды:

1. Дәмділік сапасы 0-5 балл,
2. Ұлттық ерекшелігі, таныстырылымы 0-5 балл,
3. Дайындау шеберлігі 0-5 балл
4. Сыртқы безендірілуі 0-5 балл,
5. Тазалық, санитарлық талаптарды

Ақсу ауданының байқауға қатысушыларын басқарып келген, “Ішкі саясат, мәдениет, тілдерді дамыту және спорт бөлімінің” басшысы Сайлаубеков Алмат Алмасұлы сұхбат беруде

Дәнеш Рақышев атындағы Филармония әншісі Бейбіт Мұсаев

Сахна көрінісі

ерекшеленіп отыр.

Осы тұста еліміздің туристік шаңыраққа айналуына әбден мүмкін деген болжаумен келісуге болады. Себебі, әр аймақтың өзіне тән тарихы, археологиялық қазбалары, табиғаты, елі және салт-дәстүрі бар.

Дәл осы тәрізді, біздің көркем де әсем жеріміздің түкпір-түкпірінде өзіне ғана тән гаухарларын табуға болады. Мәселен, Жамбылдың Мыңбұлағы, Көкшетаудың Оқжетпесі, Алматының шөлейт аймақтарында орналасқан Тамғалысы және басқа да аты аңызға айналған жерлерді айтуымызға болады. Өкінішке орай, туристердің көпшілігінің әуелі танысып өтетін интернет беттерінде Қазақстанның барлық туристік жерлері туралы біліп, танысуларына мүмкіндік жоқтың қасы. Қызығушылық тудыратындай айтылмаса, жазылмаса, көрсетілмесе шетелдік емес, жергілікті азаматтардың да жеріміздің әсем жерлеріне баруы қиын-ақ.

Сондай-ақ, еліміздің ішкі туризмі, өкінішке орай, әзірге мақтанып айтарлықтай дәрежеде емес. Сол себепті де Қазақстанда қазіргі таңда көтеріліп жатқан өзекті мәселелердің бірі – туризм болғандықтан, біз дәл осы Қазақстанның ішкі туризмінің бүгінгі жетістіктері мен кемшіліктерін қарастырамыз жөн санадық.

Экологиялық туризм – қазіргі заманғы туризмнің ерекше бағыты. Ол табиғатқа зиян келтірмей, қоршаған ортаны сақтауды басты мақсат тұтатын сапарлар жүйесі. Қазақстанның бай табиғаты, әртүрлі ландшафттары, экожүйелері мен мәдени мұралары экологиялық туризмнің дамуына ерекше жағдай жасайды. Бұл бағыт тұрақты дамудың маңызды құралы ретінде қарастырылып, елдің экономикалық, әлеуметтік және экологиялық аспектілерін үйлестіруге бағытталған. Экологиялық туризмнің дамуы еліміздің халықаралық беделін арттыруға, туристік әлеуетін нығайтуға

қамтамасыз ете отырып, туристерге сапалы демалыс пен білім алуға жағдай жасайды. Экологиялық туризм табиғатты сақтау, жергілікті халықтың өмір сүру деңгейін арттыру, туристік инфрақұрылымды дамыту арқылы тұрақты дамудың бір бөлігі болып табылады.

Бұл туризм түрі табиғи ресурстарға минималды әсер ететін, экологиялық мәдениетті арттыруға бағытталған. Экотуристердің басты мақсаты – табиғат аясында демалу, оны қорғау және жергілікті дәстүрлер мен мәдениетті зерттеу.

Экологиялық туризмнің келесі ерекшеліктері бар:

- Табиғатты сақтау және оның биоалуантүрлілігін қорғау
- Жергілікті қоғамды қолдау және әлеуметтік-экономикалық жағдайын жақсарту
- Тұрақты инфрақұрылым және қызмет көрсету жүйесін дамыту

Балғынбек және Жандарбек

Мақсат және Мәлдір

• Экологиялық білім мен сананы арттыру

Осы ерекшеліктердің негізінде экотуризм туристік индустрияның жаңа, экологиялық жауапкершілікті бағыттарының бірі ретінде дамып келеді.

“Үш ағайын” жартысы

Бұл жерде «Талапты» (1934 жылға дейін Жаршапқан) деп аталатын ауыл орналасқан. Бұл Талапты ауылының негізгі тіршілігі егін егумен, мал шаруашылығымен айналысады. Егін егуде негізгі дақыл - қант қызылшасы, соя, арпа, бидай. Мал асырауға да жайылым жерлер жеткілікті.

4 шілде 2026 жыл Талапты ауылының керемет табиғаты таң-тамаша, биік көк теректі орнында Жетісу облысы әкімшілігінің ұйымдастыруымен “СІРНЕ ФЕСТ” фестивалі өтті. Негізгі мақсат: Қазақстандағы туризмді дамыту.

Туризм – мемлекет жарнамасы. Қазіргі таңда дүниежүзілік мәнге ие болып отырған бұл сала тек көркем табиғатымен ғана шектелмей, тарих пен археологиялық қазбалардың, мәдениет пен өркениеттің, ел мен жердің, сәулет пен ескерткіштердің тартымдылығымен

сақтауы 0-5 балл.

Ең жоғарғы балл - 25.

Сол сияқты, жүргізуші сараптама жасайтын комиссиялар тізімін атап өтті.

Фестиваль-байқауға қатысушылардан бөлек айтыскер ақындар: Астана қаласынан Балғынбек Имашев, Жандарбек Бұлғақов, Қарағанды облысынан Мақсат Ақанов, Қызылордадан Мөлдір Айтбай, эстрада жұлдызы Серікбол Сайлаубек шақырылды.

Ел жиналды. Сахнада Көксу ауданы мәдениет үйі өнерпаздарының орындауында ән шырқалып жатты. Сахна ортасына жүргізушілер шығып, бүгінгі іс-шараның мақсатын, мән-мағынасын айтып, ортаға ақындарды шақырды.

Алғашқы жұп Балғынбек Имашев пен Жандарбек Бұлғақов сахнаға шығып жайғасты да бірден халықпен сәлемдесіп, қазақтың салт-дәстүрлеріне тоқтала кетіп, қонақжайлылықтың бір түрі қозы өсіп, марқа болған кездегі жасалынатын тамақ түрі - сірне жайында айтып, екеуі біраз әзіл айтыс жасады. Ел риза болып дуылдаған шапалақ үні естіліп жатты.

Келесі жұп Мақсат Ақанов пен Мөлдір Айтбай ортаға шығып қыз бен жігіт айтысын мәнді әрі қызықты етіп көрсете білді. Көрермендер ризашылықтарын

40 қазанда бұрқырап сірне пісуда

білдірді. Бұл екі жұп ақындар айтысы халықтың көңілін көтеру үшін шақырылған болса керек, оларға деген «әділ қазылар» алқасы құрылған жоқ. Қысқасы, ақындардың жеңгені де, жеңілгені де болған жоқ. Сол себепті, оларға орын берілмеді.

Кезек эстрада жұлдызы Серікбол Сайлаубекке келіп, ол ортаға шығып, әуезді әндерімен елді билетіп, көңілдерін бір көтеріп тастады.

Ал Ақсу ауданының тіккен қазақ үйі ішінде дастархан басында Дәнеш Рақышев атындағы Жетісу олыстық филармонияның әншісі Бейбіт Мұсаев өзінің асқақ дауысымен А.Қоразбаевтың "Шашбаулым" әнін домбыра сүйемелдеуімен орындап, елді риза етті.

Ақсулықтар конкурстан тыс балықтан сірне жасап әкеліп, елді тамсандырды. Фестиваль барысында Ұлттық индустрия Туризм Қауымдастығының президенті, Туризм және спорт министрлігінің қоғамдық кеңес мүшесі, туризм саласының үздігі, "Ерен еңбегі үшін" медалінің иегері, Халықаралық Қазақ-Қытай колледжінің оқытушысы Раушан Шамилқызы ханыммен жолығып, сұхбат алудың сәті түсті.

- Раушан ханым, бүгінгі "Сірне Фест" фестивалін өткізудің негізгі мақсатына тоқталсаңыз?..

- Біріншіден: Қазақстандағы туризмді дамыту. Қазақстанда көріп қызығатын табиғи орындар жетіп артылады. Бірақ, соны біз шет елдіктерге көрсете алмай келеміз. Ол үшін ақпарат желісінде, интернет жүйесінде жарнамалар жасалуы керек. Тіпті, шет елдіктер түгілі, өзіміздің Қазақстан азаматтары бір жерден екінші жерге барып, табиғаттың ерекшеліктерін тамашалай алмай келеміз. Мысалы, бүгінгі мынау Көксу өзенінің жағасы қандай керемет орын.

Екіншіден, біздің қазақ халқының керемет мол ибалы тәрбиеге толы салт-дәстүрлеріміздің көбі Кеңес үкіметі тұсында тұншығып қалды. Қазіргі жастардың көбісі сол тәлім-тәрбиеден бейхабар өсіп жатыр. Мысалы, қыздарымыздың қысқа көйлек киюі, шаштарын жалбыратып жүруі,

Ұлттық индустрия Туризм
Қауымдастығының президенті -
Раушан Шамиль

бір сөздің бірнеше мағына беретінін ескермей сөйлеп қоюы т.с.с. Ер жігіттер де азаматтыққа сай дәстүрлерді білмей өсіп жатыр.

Мәселен: танысын – танымасын, бір-біріне амандасу, өрескелдік танытып өзінен үлкенге "сен", - деп сөйлеу. Қыз балаларға "ей" деу т.с.с. Көптеген әдеп-ғұрыптардан айырылып қалдық. Осындай кемшіліктерді т ү з е п , ұ л т т ы қ тәрбиеге сай ел болуды осындай жиындарда көрсете білуіміз керек.

Ф е с т и в а л ь барысында керемет ойын-сауық өтіп, 40 қазанда сірне пісіп жатты. "СІРНЕ ФЕСТ"- ке келіп сірне

КИНЭС рекордтар кітабы
редакциясының өкілі Тастүлеков
Бақытжан Сәбитұлы

жемедім деген адам болмаған шығар. Дастархандар өте мол болды.

Қатарынан 40 қазанда, Бұрқырап сірне пісуде. Береке бар қашанда, Қазақтың бұл бір ісінде.

Дастарханға қойылған, Құрт, ірімшік жеті нан. Бүгінгі сірне тойынан, Дәмін тат сары майынан

Реңіндей көк Тудың, Сарқырап аққан Көксудың. Жағасында өтті "СІРНЕ ФЕСТ", Ішінде орман, көк нудың.

Жаркент, Алакөл арасы, Жетісудың нәрлі даласы. Ат салысты байқауға Иісі қазақ баласы. Қандай керемет, қарашы!

Бүгінгі мерекеге Астана

қаласынан келген КИНЭС («Қазақхастанский Информационно-Энциклопедический Справочник») рекордтар кітабы редакциясының өкілі - Тастүлеков Бақытжан Сәбитұлымен танысып, әңгімеге тарттық.

- Бақытжан мырза, Қазақстанның рекордтық кітабы туралы түсінік бере кетсеңіз. Себебі елдің көбісі ГИНЕСС рекордтық кітабынан өкіл келіпті деп айтып жүр...

- «Әлемде 50-ге жуық ел өздерінің рекордтар кітабын шығарады. Қазақстан рекордтар кітабы 1999 жылдан бастап шығып келеді. Басында жұп-жұқа кітап болып басталған еді. Ішінде суретсіз 515 дерек қана бар болатын. Қазір 1654 дерек, 2000 фотоиллюстрация тіркелген үлкен энциклопедиялық жинаққа айналды. Кітап екі тілде шығады», - деді редактор. (Қазақстан рекордтар кітабының бас редакторы Қуаныш Тазабеков.) Қазақстан рекордтар кітабында география, халық саны, тарих, экономика, бизнес, саясат, құқық, туризм, білім беру, ғылым, денсаулық сақтау, мәдениет және өнер, қала құрылысы, сәулет және спорт салаларындағы басты жетістіктер топтастырылған.

Қазақстан Рекордтар кітабына енген сәулеттік жетістіктер арасында елдегі ең үлкен экологиялық арт-нысан - «Атакент» орталығы алдына орнатылған тиіннің мүсіні бар. Астанадағы Ырыскелді қажының мешіті елдегі ең экологиялық мешіт ретінде енді. Ғимарат жасып технологиялар арқылы жылытылады. Павлодардағы Мәшһүр Жүсіп мешіті сәулет құрылысы жағынан ерекше ғимарат болып шешілген. Сондай-ақ, Астана жағалауындағы үлкен сағат, шолу шеңбері, Қызылорда облысындағы БигБен сағатының көшірмесі Рекордтар кітабына ілінді.

Одан бөлек, КИНЭС энциклопедиясында өзінің қабілетімен ерекше көзге түскен қазақстандықтар да бар.

«Кітапқа енген әр тұлға өзінше ерекше. Жақсылық Үшкемпіровтің спорттағы жетістігі, «Тұран» тобының өнері, кино өнеріндегі жетістіктер, екі тәулік тоқтамастан тігіс тіккен талдықорғандық жігіт, каскадерлар, күштері тасыған жігіттер, альпинистер- барлығы да құрметке лайық адамдар. Сонымен қатар, ең ұзын қазы, ең үлкен бургер, ең көп кәуап, "қара жорға" биін жаппай билеу сияқты деректер кірген. 2013 жылы Алматыдан ұшырылған ең көп шарлар, ең үлкен кесе шай, Құрманғазы күйін жаппай орындау (Орал 2018), елдегі ең ұзын шарф деген сияқты жайттар енген», - дей келе, бүгінгі шара да рекорд кітабына енетіндігін, себебі бір орында 40 қазанға сірне пісіріп елге тарату бұрын - соңды болмаған жағдай, - деп айтып өтті.

Бұл іс-шараға белгілі себептермен аудан әкімі Халелов Дәулет қатыса алмады. Ол кісінің сәлемін аудандық ақсақалдар кеңесінің төрағасы Сайлаубай Бәзілұлы жеткізіп, өз атынан да байқауға қатысушыларға, шақырылған қонақтарға, жалпы жиналған қауымға ыстық ықыласын білдірді. Одан әрі сараптама комиссиясы байқаудың қорытындысын жариялады.

3 - орын иегері - Талдықорған қаласына 200 мың тг. сертификаты,

2 - орын иегері Көксу ауданы 300 мың тг. сертификаты,

1- орынды Алакөл ауданы иеленді, оларға 400 мың тг. сертификаты тапсырылды.

Талдықорған қаласының байқауға қатысушылары

Бас жүлдегер Кербұлақ ауданы

Көксу ауданы Айнабұлақ т/ж бекеті

Бас жүлдені Кербұлақ ауданы иемденіп, олар 500 мың тг. сертификатын жеңіп алды.

Мерекеден жалпы көрініс

Қалған қатысушылардың бәріне ынталандыру сыйлығы деп 100 мың теңгенің сертификаттары берілді. Байқауға қатысушылар да, келушілер де бәрі риза болып тарады.

КАКИЕ ИЗМЕНЕНИЯ В ЖИЗНИ КАЗАХСТАНЦЕВ С 1 ИЮЛЯ 2026 ГОДА ?

С 1 ИЮЛЯ 2026 ГОДА В КАЗАХСТАНЕ НАЧАЛ ДЕЙСТВОВАТЬ БОЛЬШОЙ ПАКЕТ ИЗМЕНЕНИЙ, КОТОРЫЙ ЗАТРОНЕТ ПРАКТИЧЕСКИ ВСЕ СФЕРЫ ЖИЗНИ – ОТ ГОСУДАРСТВЕННОГО УСТРОЙСТВА И НАЛОГОВ ДО ТРАНСПОРТА, ОНЛАЙН-ПОКУПОК, ЭЛЕКТРОСАМОКАТОВ, ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ И МОБИЛЬНЫХ ПЛАТЕЖЕЙ. ОБО ВСЕХ НОВШЕСТВАХ РАССКАЗЫВАЕТ «КУРСИВ». НО МЫ ВЫБРАЛИ ГЛАВНЫЕ, НА НАШ ВЗГЛЯД, МОМЕНТЫ, КАСАЮЩИЕСЯ ВСЕХ НАС, ПРОСТЫХ И ОЧЕНЬ ПРОСТЫХ...

В КАЗАХСТАНЕ С 1 ИЮЛЯ ПЛАНИРУЮТ ПОВЫСИТЬ ОПТОВЫЕ ЦЕНЫ НА ТОВАРНЫЙ ГАЗ НА 33%. ОБ ЭТОМ СООБЩИЛ ВИЦЕ-МИНИСТР ЭНЕРГЕТИКИ РК КАЙЫРХАН ТУТКЫШБАЕВ. ЭТУ МЕРУ УЖЕ ПОДДЕРЖАЛ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЙ СОВЕТ.

РОСТ ЦЕН НА ГАЗ

Повышение необходимо для привлечения инвестиций в газовую отрасль и разработки новых месторождений. По оценкам правительства, рост стоимости товарного газа добавит к инфляции около 0,16%.

Министерство энергетики планирует повышать оптовые цены на газ поэтапно в течение трех лет – примерно на 33% ежегодно.

Изменения касаются только оптового товарного газа. Предельные оптовые цены на сжиженный нефтяной газ планируют оставить прежними.

ПОЕЗДА И ТАРИФЫ

«Пассажирские перевозки» со ссылкой на Министерство транспорта РК сообщило об изменениях в расчете стоимости билетов. С 1 июля вступает в силу новая методика ценообразования для пассажирских поездов.

Главное новшество – раздельная стоимость верхних и нижних мест. Цена будет рассчитываться отдельно с учетом специально разработанных параметров. Такой подход должен сделать систему более гибкой и дать пассажирам возможность выбирать билет с учетом удобства и бюджета.

Параллельно в Казахстане рассматривается повышение тарифов на железнодорожные перевозки. Как сообщил министр национальной экономики Серик Жумангарин, на первом этапе тарифы на магистральную железнодорожную сеть и перевозки могут вырасти в среднем до 12%.

Окончательное решение пока не принято. Если тарифы утвердят, это может повлиять на инфляцию в пределах 0,3-0,5%. Максимальный прогнозируемый порог – 0,8%. Средства планируют направить на реконструкцию наиболее изношенных объектов железнодорожной инфраструктуры.

«НЕ ЗАКРЫВАТЬ»
ПАРКОВКУ ВО ДВОРАХ!

С 1 июля подобная практика официально признана нарушением. Жители многоквартирных домов больше не смогут самовольно закреплять за собой парковочные места во дворах. В Казахстане вступили в силу обновленные Типовые правила благоустройства, которые запрещают устанавливать цепи, столбики, замки и другие конструкции, ограничивающие доступ к парковочным местам на территории общего пользования, сообщает Qaz365.kz.

Многие автомобилисты не раз сталкивались с ситуацией, когда, вернувшись домой вечером, не могли найти место для парковки. Причиной нередко становились соседи, которые самостоятельно «бронировали» удобные парковочные места, ограждая их цепями, металлическими барьерами или другими приспособлениями и считая их своей личной собственностью.

С 1 июля подобная практика официально признана нарушением. Новые правила прямо запрещают установку любых конструкций, препятствующих свободному использованию общей территории жильцами дома. Запрет существовал и ранее, однако далеко не все жители соблюдали требования.

«Огораживать парковочные места нельзя. За несоблюдение требований предусмотрен штраф. К сожалению, многие граждане этого не понимают. До сих пор есть дворы, где люди, нарушая закон, перекрывают парковочные места так, чтобы никто, кроме них, не мог там поставить автомобиль», – отметила она.

Нововведения положительно восприняли многие казахстанцы, особенно жители домов с небольшими дворами, где количество автомобилей значительно превышает число парковочных мест. Они рассчитывают, что незаконные ограждения будут оперативно демонтированы, а доступ к парковке станет равным для всех жильцов.

За самовольное занятие территории общего пользования предусмотрена административная ответственность. Нарушителям грозит штраф в размере 324 375 тенге, а незаконно установленные цепи, блокираторы и другие ограждения будут демонтированы.

Соответствующие меры предусмотрены статьей 136 Кодекса Республики Казахстан об административных правонарушениях. Власти рассчитывают, что новые требования помогут прекратить практику незаконной «приватизации» дворовых парковок и обеспечат равный доступ жителей к местам для стоянки автомобилей.

ЭЛЕКТРОСАМОКАТЫ И ПДД

С 1 ИЮЛЯ В КАЗАХСТАНЕ ДЛЯ ЭЛЕКТРОСАМОКАТОВ ВВОДЯТСЯ СТРОГИЕ ОГРАНИЧЕНИЯ: ЗАПРЕЩАЕТСЯ ЕЗДА ПО ТРОТУАРАМ, АРЕНДОВАТЬ САМОКАТ МОГУТ ТОЛЬКО ЛИЦА СТАРШЕ 18 ЛЕТ С ВОДИТЕЛЬСКИМИ ПРАВАМИ, А НА УСТРОЙСТВАХ ТЕПЕРЬ ОБЯЗАТЕЛЬНЫ РЕГИСТРАЦИОННЫЕ НОМЕРА (ГОСНОМЕРА) И ПОЛИС СТРАХОВАНИЯ.

Представители оператора кикшеринга JET ранее сообщали, что в мобильном приложении пользователям нужно будет указать ИИН. Это позволит автоматически проверить наличие водительского удостоверения и убедиться, что человек не лишен права управления транспортом. Максимальная скорость прокатных электросамокатов составляет 25 км/ч.

Также появятся регистрационные номера для шеринговых самокатов.

Первая буква номера будет обозначать оператора сервиса. Компании также обяжут страховать гражданско-правовую ответственность каждого устройства. В JET напомнили, что ездить вдвоем на одном самокате запрещено, а на пешеходных переходах нужно спешиваться и переходить дорогу пешком.

Добавим, что за 2025-ый год в Казахстане по вине водителей электросамокатов произошло 139 ДТП – 149 человек получили травмы.

Бейсенбі - Четверг, 23 шілде

 ХАБАР	
05.00,01.00 ҚР Ғнұраны 05.00 «Әке бақыты» 05.45 «Маңдай тер» 06.50 «21 ғасыр көшбасшысы 08.00 «Вальс» Нұрболат Аб- дуллин 10.00 Телехикая «Алпыстан асып барамын» 13.00 Ойнайық 14.00Мультсериал «Барбоски- ны» 15.00 «Халық таңдауы» 15.30 «Райское место» 19.00 Новости 19.30 Жаңалықтар 20.00 Кино «Тракторшының махаббаты» 21.00 «Ар алдында» 23.00 «Махаббат қаласы» Ер- нар Айдар концерті	12.00 «Келін BATTLE» /тікелей эфир/ 14.20 Халықтық конституция 14.25 «19 аймақ» 14.57 «Азбука Конституции» 15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир 15.15 «Жаңа конституция» 15.20 «Агро аймақ» 15.35 «Жетісу әуендері» 15.50 «Конституция әліппесі» 16.00 Новости/прямой эфир 16.00 Ойнайық 16.15 «Жаңа конституция» 16.20 К/ф «Көлеңкедегі күш» 17.00 «Әу» де» /тікелей эфир 17.50 Халықтық конституция 18.00 «19 регион» /тікелей эфир 18.45 «Конституция әліппесі» 18.40 «Әсем әуен» 19.30 «Таза мекен» 19.50 «Азбука Конституции» 20.00 «Әсем әуен» 20.15 Д/ф «Национальные парки Казахстана» 20.30 Қорытынды жаңалықтар 20.55 «Конституция әліппесі» 21.00 Д/ф «Вкус жизни» 21.20 «Жаңа конституция» 21.30 Итоговые новости 22.00 К/ф «Лидер» 22.35 Халықтық конституция 22.40 «Әсем әуен» 23.10 «Біздің толқын»

ЕВРАЗИЯ
--

06.00,19.00«Көреміз шоу»
07.05 «Жизнь которой не было»
08.00 «Қайырлы таң Қазақстан»
09.30 «Доброе утро Казахстан»
11.10 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 Қослайк
18.30, 03.10 «Басты
жаңалықтар»
20.00,01.25 «Главные новости»
20.35 «Возмездие»
02.05 «Янычар»
03.45 «Паутина»

КТК
--

07.00 ҚР Ғнұраны
07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 «әнім сен едің»
08.10 «Тоғжан» отандық теле-
хикая
09.50 Вечерние новости
10.30 «Последнее лето».
12.20 «Маргарита»
14.30 «Тест на беременность»
16.30 «Наперекор судьбе»
18.30 сериал «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 сериал «Тест на беремен-
ность»
23.50 сериал «Маргарита»
01.50 «Наперекор судьбе»
03.40 «Тоғжан»(қайталау)
05.10 «әнім сен едің»
06.05 Кешкі жаңалықтар
(қайталау)

ЖЕТІСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық» /тікелей
эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»

Жексенбі - Воскресенье, 26 шілде

 ХАБАР	 ЕВРАЗИЯ
05.00 – «Әке бақыты» 05.45 – «Маңдай тер» 06.45 – «XXI ғасыр көшбасшысы» 08.00 – «Айналдым сенен, Атамекен-ай» Шәмiшбай Сариев 09.40 – «Азамат» интеллектуалдық шоуы 10.45 – Х/ф «Короче» 13.00 – М/ф «Пингвинёнок Пороро: Прключения в замке дракона» 14.10 – М/ф «Флибубу» 15.20 – Т/х «Мезгілсіз махаб- бат» 19.45 – «Қызық times» 21.00 – «7 күн» 21.30 – Глобальные события 21.50 – Х/ф «Спасительный рассвет» 00.00 – Подкаст	06.00 – «П@УТИНА» 06.45 – «ҚАЙМАҚ» 08.25 –Т/с«Суррогатная мать» 13.00 –Т/с«Любовь сквозь время» 14.25 – «ДАСТАРХАН» 16.10 – «ДОСТОЯНИЕ РЕСПУ- БЛИКИ». 18.30 – Х/ф «Голосовой по- мощник» 20.55 –Т/с «Игра дочери- матери» 01.50 –Т/с«Скрытые мотивы» 03.45 –«Падение Ордена » КТК 07.05 – «Әнім сен едің» 08.20 – «Было дело» 10.00 – «Алдараспан» 13.30 –Т/с«Однажды в Чуку- рова»

Жұма - Пятница, 24 шілде

 ХАБАР	 ЕВРАЗИЯ
05.00 – «Әке бақыты» 05.45 – «Маңдай тер» 06.50 – XXI ғасыр көшбасшысы 08.00 – «Махаббат қаласы» Ернар Айдар 10.00 – Т/х «Алпыстан асып барамын» 13.00 – «OynalQ» 14.00 – М/с «Барбоскины» 15.30 –Т/с«Райское место» 19.00 – Новости 19.30 – Жаңалықтар 20.00 – Т/х «Тракторшының махаббаты» 21.00 – Т/х «Ар алдында» 22.00 – «Қоғам пікірі» саяси ток-шоуы 23.00 – «Биле» Әли Оқапов	06.00 – «KOREMZ-SHOW» 07.05 –Т/с«Жизнь, которой не было» 08.00 – «Қайырлы таң, Қазақстан» 09.30 – «Доброе утро, Казах- стан» 10.00 – «ЖАҢАЛЫҚТАР» 11.00 – «НОВОСТИ» 11.10 – «Жить здорово» 12.10 – «Давай поженимся» 13.10 – «Модный приговор» 14.10 – «ЖАҢАЛЫҚТАР» 14.25 – «НОВОСТИ» 14.30 – «QOSLIKE» 18.30 – «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР» 19.00 – «KOREMIZ-SHOW» 20.00 – «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ» 20.30 – «Поле чудес» 22.00 –Т/с«Возмездие» 02.45 – «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР» 03.10 –Т/с«Падение Ордена» 03.45 – «П@УТИНА»

 КТК
07.05 – КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау) 07.30 – «Әнім сен едің», ойын- сауық (қайталау) 08.10 – «Тоғжан», отандық т/х 09.50 – ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ 10.30 –Т/с«Последнее лето» 12.20 –Т/с«Маргарита» 14.30 –Т/с«тест на беремен- ность-2» 16.30 –Т/с«Наперекор судьбе» 18.30 –Т/с«Рамо» 20.30 – КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР 21.00 – ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ 21.40 –Т/с«Уроки жизни и во- ждения» 01.50 –Т/с«Наперекор судьбе» 02.20 –Т/с«ПОСЛЕДНЕЕ ЛЕТО» 03.40 – «Тоғжан» отандық т/х (қайталау) 05.20 – «Әнім сен едің», ойын- сауық (қайталау) 06.05 – КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)

 КТК
07.05 – КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау) 07.30 – «Әнім сен едің», ойын- сауық (қайталау) 08.10 – «Тоғжан», отандық т/х 09.50 – ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ 10.30 –Т/с«Последнее лето» 12.20 –Т/с«Маргарита» 14.30 –Т/с«тест на беремен- ность-2» 16.30 –Т/с«Наперекор судьбе» 18.30 –Т/с«Рамо» 20.30 – КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР 21.00 – ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ 21.40 –Т/с«Уроки жизни и во- ждения» 01.50 –Т/с«Наперекор судьбе» 02.20 –Т/с«ПОСЛЕДНЕЕ ЛЕТО» 03.40 – «Тоғжан» отандық т/х (қайталау) 05.20 – «Әнім сен едің», ойын- сауық (қайталау) 06.05 – КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)

 ЖЕТІСУ
07.05 «Конституция әліппесі» 07.10 «Әсем әуен» 07.25 «Азбука Конституции» 07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/ 09.30 Жаңалықтар 09.55 «Конституция әліппесі» 10.00 Новости 10.25 Халықтық конституция 10.35 «Әсем әуен» 10.50 «Еркін қозғалыс» 11.10 «Азбука Конституции» 11.15 «Әсем әуен»

 ЖЕТІСУ
07.05 «Конституция әліппесі» 07.10 «Әсем әуен» 07.25 «Азбука Конституции» 07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/ 09.30 Жаңалықтар 09.55 «Конституция әліппесі» 10.00 Новости 10.25 Халықтық конституция 10.35 «Әсем әуен» 10.50 «Еркін қозғалыс» 11.10 «Азбука Конституции» 11.15 «Әсем әуен»

17.30 –Т/с«Кукольный дом» 21.00 – Х/ф «Научи меня жить» 23.00 – «Было дело» 01.00 – «Реальная мистика» 02.50 – Сейфуллин Жолбарыс шығармашылық кеші, 2025 ж. (қайталау) 04.50 – «Әнім сен едің»,

 ЖЕТІСУ
07.05 «Конституция әліппесі» 07.10 «Әсем әуен» 08.55 «Азбука Конституции» 09.00 «Апта» 09.45 «Конституция әліппесі» 10.00 «Апта» 10.45 Халықтық конституция 10.50 «Еркін қозғалыс» 11.10 «Азбука Конституции» 11.15 «Әсем әуен» 11.45 «Жаңа конституция» 11.50 «Еркін қозғалыс» 12.00 «DARA LINE» 12.50 «Конституция әліппесі»

11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»
12.00 «Әу» де»
12.50 «Конституция әліппесі»
13.00 «19 регион»
13.35 «Жаңа конституция»
13.40 «Әсем әуен»
14.20 Халықтық конституция
14.30 «Таза мекен»
14.57 «Азбука Конституции»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.15 «Жаңа конституция»
15.20 «Әсем әуен»
15.50 «Конституция әліппесі»
16.00 Новости/прямой эфир
16.15 «Жаңа конституция»
16.20 К/ф «Лидер»
17.00 «Бір шәугім шай»
17.30 «Айтыс»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «Мақсатына жеткендер»
18.35 «Конституция әліппесі»
18.30 «Жетісу әуендері»
19.00 «Жетісу жақұты»
19.35 «102» сообщает»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Әсем әуен»
20.10 Д/ф «АӨК. Импорттан
экспортқа»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 Д/ф «Бауырластық»
21.20 «Жаңа конституция»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Келін BATTLE»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 – «Әзіл студио»
ойын-сауық
06.30, 05.20 – «Ризамын» ойын-
сауық
07.00, 20.00 – Информбюро
(рус., қаз.)
08.00, 01.50 – «31 әзіл» ойын-
сауық
09.00 – М/с «Губка Боб»
09.50 – М/с «Пингвины Мадага-
скара»
10.40 – М/с «Кунг-фу Панда»
11.30 – Х/ф «Охотники за при-
видениями: Наследники»
14.00 – Х/ф «Большие мамочки:
Сын как отец»
16.10 – Х/ф «Перевозчик-3»
18.10 – Х/ф «Анаконда»
21.00 – Х/ф «Криминальный
город: Возмездие»
23.10 – Х/ф «Клик: С пультом по
жизни»
02.40 – «Time Vine» ойын-сауық
03.00 – «TikTok show» ойын-
сауық
03.20, 05.00 – «What's up?»
ойын-сауық
04.20 – «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 – Телевикторина «BALA
BATTLE»

7 КАНАЛ
--

06.02 – Т/х «Ұлы дала жанұясы»
06.22 – Т/х «Ауыл дәрігері»
07.10 – Т/х «Үзілген
жапырақтар»
08.00 – Т/х «Жетімдер»
09.30, 12.15 – НОВОСТИ
10.00, 00.10 Т/х «Тәуіп Хо Жун»
11.20, 17.00, 18.30, 23.00, 02.00
– Т/с
12.25 – «Жетінші студия»
Қоғамдық-саяси бағдарлама
12.50 – Өзілің жарасса
13.40 – Т/х «Ата-ана, бала-шаға»
15.00 – К/ф «Тақиясыз періште»
18.00 – ЖАҢАЛЫҚТАР. Тікелей
эфир
19.30 – НОВОСТИ. Прямой эфир
20.00 –Т/с«Жар птицы»
22.00 –Т/с«Далёкий город»
01.20, 05.10 – ЖАҢАЛЫҚТАР
01.45, 05.35 – НОВОСТИ
05.00 – «Гүл-гүл шоу»

13.00 «Әсем әуен»
13.35 «Жаңа конституция»
13.40 «Дала сыры»
14.00 «Келін BATTLE»
16.15 «Әсем әуен»
16.40 «Жаңа конституция»
16.45 Д/ф «СЭЗ в экономике
Казахстана»
17.00 «Әсем әуен»
17.35 «Агро аймақ»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «Единый народ»
18.25 «Конституция әліппесі»
18.30 «Жетісу әуендері»
19.30 «Арнайы репортаж»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Бір шәугім шай»
20.35 «Әсем әуен»
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 «Үгәгей melody»
21.45 «Жаңа конституция»
22.00 «Әсем әуен»
22.25 Халықтық конституция
22.30 Д/ф «Менің елім»
23.00 «Әсем әуен»

Сенбі - Суббота, 25 шілде

 ХАБАР	
05.00 – «Әке бақыты» 05.45 – «Маңдай тер» 06.50, 14.00 – «XXI ғасыр көшбасшысы» 08.00 – «Биле» Әли Оқапов 10.00 – М/ф «Олибубу» 11.10 – М/с «Барбоскины» 11.45 – Кино «Спасительный рассвет» 15.15 – «Қызық times» 16.30 – Т/х «Мезгілсіз махаб- бат» 21.00 – «7 күн» 21.30 – «Жұмыр жер» 21.50 – Х/ф «Короче» 00.00 – Подкаст «Azamat LIVE»	12.50 «Конституция әліппесі» 13.00 «Мақсатына жеткен- дер» 13.35 «Жаңа конституция» 13.35 «Әсем әуен» 14.00 «Жетісу жақұты» 14.20 Халықтық конституция 14.35 «102» сообщает» 14.57 «Азбука Конституции» 15.00 «Аман болайық» 15.35 «Әсем әуен» 16.30 «Жаңа конституция» 16.45 Д/ф «Менің мамандығым» 17.00 «Әсем әуен» 17.35 «Ауылдан адам көшкенмен...» 17.50 Халықтық конституция 18.00 «Абадан» 18.20 «Тарихнама» / Хандар 18.30 «Әсем әуен» 19.00 «Әу» де» 19.50 «Азбука Конституции» 20.00 «Дала сыры» 20.15 «Әсем әуен» 20.30 «Апта» 21.20 «Жаңа конституция» 21.30 «Апта» 22.15 Аяу райы 22.25 Халықтық конституция 22.30 Д/ф «Стражи звёзд» 23.00 «Әсем әуен»

ЕВРАЗИЯ

06.00 03.45 – «П@УТИНА»
07.15 – «ГЛАВНЫЕ НОВО-
СТИ»
07.50 –Т/с«Мачеха»
12.05 – «Поле чудес»
13.40 – «Сериал «Любовь
сквозь время»
15.00 – «QOSLIKE»
17.45 – К/ф «Малай»
20.20 – «Поколение онлайн»
20.35 –Т/с«Суррогатная мать»
01.30 – Х/ф «Горько в Мек-
сике»
03.15 – Т/х «Падение Ордена»

КТК

07.05 – «Әнім сен едің» ойын-
сауық (қайталау)
08.10 – «Было дело» д/ф
09.50 – ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
10.30 – «Нартәуекел» Зат-
тыбек Көпбосынұлының ән
шашуы
13.30 –Т/с«Однажды в Чуку-
рова»
17.30 –Т/с«Уроки жизни и во-
ждения»
21.00 –Т/с«Кукольный дом»
00.40 – «Было дело» докумен-
тальный детектив
02.10 – «Нартәуекел» Затты-
бек Көпбосыновтың ән шашуы
(қайталау)
04.40 – «Әнім сен едің» ойын-
сауық (қайталау)

ЖЕТІСУ
--

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық»
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»
12.00 «Біздің толқын»

31 КАНАЛ
--

06.00, 05.00 – «Әзіл студио»
07.00, 01.00 – «31 әзіл»
08.00 – «Тәтті шоу»
08.30 – М/с «Губка Боб»
08.50 – М/с «Кунг-фу Панда»
09.20 – «Готовим с Адель»
10.00 –«TeleBingo»
10.30 – «Күліп Al!»
11.00 – «Саумал»
10.30, 03.00 – «TikTok show»
11.30 – «Жауап бер»
12.30 – М/ф «Три богатыря и
наследница пристола»
14.00 – М/ф «Три богатыря и
конь на троне»
15.50 – Х/ф «Горыныч»
17.50 – Х/ф «Мушкетёры»
20.00 – Х/ф «Не время уми-
рать»
23.10 – Х/ф «Клик: С пультом
по жизни»
03.30 – «Time Vine»

31 КАНАЛ
--

06.00, 04.40 – «Әзіл студио»
07.00, 10.40 – «Күліп Al»
07.30 – «Тәтті шоу»
08.30 – М/с «Губка Боб»
09.30 – М/с «Пингвины Мада-
гаскара»
10.00 – «Готовим с Адель»
11.30 – «Жауап бер» Инте-
лектуалды телеойыны
12.30 – Х/ф «Танцуй, танцуй»
15.40 – М/ф «Три богатыря и
наследница престола»
17.20 – М/ф «Три богатыря и
конь на троне»
19.00 – Кино «Горыныч»
21.00 – Х/ф «Трансформе-
ры-3: Тёмная сторона луны»
23.40 – Кино «СОЛОМОН
КЕЙН»
00.00 – Х/ф «S.W.A.T.: СПЕЦ-
НАЗ города ангелов»
02.00 – «31 әзіл»
03.30 – «Time Vine»
04.00 – «Тамаша Live»
05.00 – «1001 Әзіл»
05.10 –«BALA BATTLE»
05.30 – «What's up?»

7 КАНАЛ

06.02 – «Өзілің жарасса»
07.30, 10.20, 18.00, 23.00,
01.30 – Телесериал
08.30 – Т/х «Жетімдер»
13.30 – «Аман бол»
бағдарлама
15.40 – «Өзілің жарасса»
16.10 – К/ф «Базар жоқ,
Мексика»
20.00 –Т/с«Жар-птицы»
22.00 –Т/с«Далёкий город»
04.25 – «Қызықты weekend»
05.30 – Тазалық уақыты

03.50 – «1001 Әзіл» ойын- сауық 04.00 – Т «BALA BATTLE» 04.30 – ойын-сауық 05.30 – «Ризамын»
--

7 КАНАЛ

06.02 – «Өзілің жарасса»
07.10, 10.20, 18.10, 23.00
02.40 – Т/с
08.00– Т/х «ҮЗІЛГЕН
ЖАПЫРАҚТАР»
08.00 – Т/х «Жетімдер»
12.30 – «Аман бол»
13.30 – К/ф «Базар жоқ, Мек-
сика»
15.40 – «Өзілің жарасса»
16.00 – К/ф «Бөлек шығайық»
20.00 –Т/с«Жар птицы»
22.00 –Т/с«Далёкий город»
04.25 – «Қызықты weekend»
05.10 – Тазалық уақыты

ӘҢГІМЕ

ӨЗЕКТІ ӨРТЕГЕН ӨКІНІШ

Ғабдул-Сәбит Юсупов

журналист-жазушы, Кемел

Тоқаев атындағы детектив жанры

конкурстарының бірнеше

дүркін жүлдегері,

Қаратал ауданының құрметті

азаматы

Алматы қаласы

Жалғасы. Басы өткен санда

Міне, сол қалада тумасам да, сонда барып, базар аралауды аңсап тұрамын. Ес кіргелі өзіңіз білетін "Қызыл Ту" ауылының толарсақтан келетін қою шаңын жалаңаяқ кешіп, шапқылап жүріп өскен «жігітпін». «Базар» демекші, сол базарды аралап жүріп масқараға ұшырап, күлкіге қалғаным бар.

Сіздер бірақ, көп күлмеңіздер, сол оқиғаны айтып берейін.

...Жылда қалаға келер уақыттың алдында Борах досым екеуіміз міндетті түрде мұқият дайындалып ақша жинаймыз. Жыра бойына барып, көкмайсада арақ ішетін орыс ағалардың арақтан босаған шөлмектерін дүкенге өткіземіз. Бірақ, әдеттегідей көмпит, прәндік емес, ақшалай аламыз. Кейде сатушы Шерненко қазақ тілінде:

- Кассада ақша аз, басқа бірдеңе ал, - деп, кергіп қалады.

- Аға, көңіліңде қалаға барайық деп едік, тиынмен беріңізші. Көп ақша емес қой, - деген өтінішімізді жерге тастамай, басын бір шайқаған сатушы сылдарлаған бақыр, күміс тиындарды қолымызға ұстата салады.

-Рахмет, аға, деп қуанған біз өз жөнімізге кетеміз.

...Ой, сіз білмейсіз ғой, ол ештеңе емес, менің табыс табатын басқа да өнерім бар. Мен жасаған рәгәткі мен садағыма, кәдімгідей, «зәзек» түседі. Өйткені, садақтың ағашын жұмсақ, оңай иіле салатын жіңішке ағаштан емес, таңдап жүріп діңі жуанды, мықты ағаштан жасаймын. Жебенің ұшына қаңылтыр қиығын иіп, ерінбей әдемілеп, үп - үшкір етіп қоям. Ол садақ, әрине, өзгелердікі сияқты емес, алысқа атады және «дік» етіп дәл тиіп, «кірш» етіп қадала кетеді. Рәгәткіні де серпіні қатты рәзіңкеден жасап, соларды Өмірзақ, Шолан, Мұқан мен Мұрат сияқты әкелері бар балаларға сатамын. Енді, әкесі жоқтардың ақшасы да жоқ емес пе ?!

...Міне, қалта толы «байлықпен» алшаң басып, қалаға бұл жолы Борах досымсыз жалғыз келдім. Өздеріңіз көрген жайма базардан алманың ұнтақталған ұнын, балмұздақ, ұйғыр акадан шашлық алып жедім. Базардың күншығыс жағындағы кішігірім үйшіктің алды ығы-жығы халық. «Не сатып жатыр екен сонша, топырласып кезекке тұратындай?» Жақын келгенде байқадым: елдің бәрі, арасында өзімдей балалар да бар, «бокал» аталатын үлкен күрешкеге құйған мөп-мөлдір, ашық қызыл түсті көз қызықтыратын сұйық бірдеңені сатып алып ішіп жатыр. Сыра дейін десем, сары не қоңыр емес, және де, шарап не сыра болса, балалар ішпес еді ғой. Не де болса, ішіп көрейін бұл көздің жауын алардай мөлдіреп тұрған нәрсені. Қалтамдағы бес сомның қызуынан шірене, талтақтай баса келіп:

- Кто последний? - деп, білгенімше орысшалап кезекке тұрдым. Өшіретім келді-ау, әйтеуір! Алатын нәрсемді не деп сұраарымды білмей тұрған менің көзім үйшіктің маңдайшасына үлкен әріптермен жазылған «Ларёк», оның астына кішірек әріптермен таңбаланған «Бесаральского сельпо» деген сөздерге түсті. Қолымдағы «байлығыма» мақтанғандай

марқайып, бір сомдықты емес, бақандай үш сомдық кесек ақшаны сатушыға ұсындым.

- Ларёк дайты!

- Что-что? - деп сатушы маған жымия қарап тұр. Кезекте тұрғандар да жамыраса ду күлді.

- Вот эти дайты! - Бірдеңе бүлдіргенімді сезе қойып, сасқанымнан быртық саусағыммен дәу ағаш бөшкені нұсқадым.

- Это морс называється, - деп бокалды толтырып ұсынған сатушы да, кезекте тұрғандар да күлкілерін тоқтата алар емес.

Масқара етіп, мені ұятқа қалдырған морс деген пәлесін апыл-құпыл ішіп, тезірек ол жерден тайып тұруға асықтым...

Ия, осындай қызық пен шыжыққа толы тірлікпен, өзімізге өмірі таусылып бітпестей көрінген 4-ші сыныпты да тәмамдадық. Өй, ұмытып барады екенмін, айтпақшы, төртінші сыныпта оқып жүрген кезімізде, Борахтың үйінің дәл іргесіне Кеген жақтан Алексей Ботов

сағынышқа толы хаттарымызды, екі жыл үзбей жазысып тұрдық.

Досым әскерден келе жатқан жолында баяғы Танясының үйіне түсіп, «олжаға» кенеліпті. Кейіннен өзі: «Үш тәулік бойы қыздың қойнында қона - жастана жаттым. Орыс ұлты дегенің қыздарын некелеспей-ақ жеке бөлмеге еркектің қойынына салып беруді намыс санамайтын арсыз екен» деп жағасын ұстап, жырдай етіп әңгімелеп берген -ді. Оның екінші бір «олжасы» - Таняның құшағынан босап шығысымен, ауылда бала кезден көрші тұрған, қысық көздері мысықтікіндей зәңгір көк Зейнел қыздың Алматыда жалдап тұрып жатқан пәтерін іздеп тауыпты. Сол «ескі көздің» қойынында төрт тәулік бойы ойнап- күліп жатыпты. Пәлекет досым әскерден Танямен де, Зейнелмен де, «на всякий случай» деп хат жазысып жүрген екен.

Ойпырмай, екі жылдан астам уақыт туған елден, өскен жерден жырақ аймақта амалдың

жоқтығынан жіпсіз байланып жүрген досым туған жерге қарыс қадам қалғанда, әкенің қара шаңырағына тезірек жетуге қалайша асықпаған? Қайтуға асықпай, бір апта бойы қатындардың қойнында қалай ғана түнеп - түстеніп жүрген десеңші! Бәрінен де, баласының әскерден оралуын зарығып, шыдамсыздана тосып жүрген аяулы анасының құшағына орануға асықпаған досымның дәтінің беріктігін айтсаңызшы...

...Мен дегенің Борах досым сияқты, «махаббатым» жастайымнан оянып, ерте «қағынған» жігітпін қой. Әскерге дейін өзімнен бір жарым жас кіші болғаныммен, менен де ертерек «қағынып» өскен, жастайынан ышқырының тым бостығымен елге әйгіленген «қызбен» көңіл қосып жүрген едім. Еркек атаулының қолын қағып көрмеген «көңілшектігімен» аймаққа ерте жария болған, атына заты сай Жәрия атты, қыз есебіндегі сол әйелмен, әскерге аттанғанша әуейі болып жүрген едім.

...Құдайым-ай, өзің туралы келеңсіз жайды өз ауызыңнан «мен» деп айтып беру неткен ауыр еді. Өрі қарай, ол істің қалай - қалай өрбигендігін, тым болмаса, басқа біреудің басынан өткендей етіп, үшінші жақпен баяндап берейінші...

...Сәкен екі жыл әскери борышты атқарып, елге қайтқанында, жастайынан ерте «ауызданып», қатын қызығының дәмін татып қалған қу емес пе, қыздардың соңынан салпақтап, сөз айтып айналдыруды артық жұмыс санады. Екі жыл етек көрмей, «кашығып» келген ол қыз іздеп бос әуресі не, ешкімге «аулақ» демейтін дайын тұрған баяғы Жәриясының үйреншікті ыстық құшағына қойды да кетті. Сол кіргеннен мол кіріп, онымен екі күннің бірінде кездесіп, өмірлік жар таңдауға «уақыт таппай», мұршасы да келмей, ұлыққан арланша әуейілгенді де жүрді.

«...Ат аунаған жерде түк қалар» деген аталарымыздың сөзі рас екен. Пушкін жарықтықтың өз өлеңіне қосқан шырылдауық шегірткесі сияқты ыршып, көгалда ән салып, «кайф» болып жүргеніне сегіз - тоғыз ай өткенде Жәрия:

- Сәкен, сен әке атанатын болдың. Құрсағыма сенің шаранаң біткелі үш айдай уақыт өтті - деп, жерден жеті қоян тапқандай ыржия күліп тұр. «Гөләйтап» қызық қуып жүріп ондай күннің лезде туып қаларын ойлап жүрген кім бар, жігіт шошып кетті.

- Қой, ойбай! Менің балам екендігіне сенің көзің жете ме?

- Ішімдегі тұла бойы тұңғыш сәбиіммен ант етейін, сенімен жолыққалы мен ешкімді маңыма жолатып көрген емеспін. Өзің ойламайсың ба, екеуіміз күнде, күн ара бірге болып жүрміз. Сонда

мен басқамен қай уақытта кездесіп үлгеремін? - деген сөзіне қуану қайда, жігіт қарсы уәж айта алмай, сілейіп тұрып қалды.

Қыздан қулық артылған ба, Сәкеннің сөзден ұтылғанын пайдалану қойған ол:

Бір мінім бар, сол өзіме батады, Бәрінен де жаман ғой

соның атағы.

Адасқанның айыбы жоқ,

кешірсең,

Көңілімде қуаныш боп жатады - деп басталатын оншақты шумақ өлеңмен қоса, көзінің жасы да даяр тұр екен, көлдете төгіп - төгіп жіберді. - Бәрі түсінемін, сен менің өткен - кеткенімнің бәрі көңіліңде сайрап тұр. Достарыңның алдында ұялатыныңды білемін. Бірақ, ойнақтап жүріп от басқан мендей сормандай, бақытсыз бір бейбақтың бар кінәсін кешіре біліп, маған үйленсең, бетіңе жел боп тимес едім. Өмір - бақи қарыздар болып, құлық боп өтуге әзірмін - деген ол жігіт мойнынан тарс құшақтап, өксіп-өксіп жылауын тоқтата алмай, ұзақ жылады.

Жас бала мен әйел атаулының көз жасын көрсе ет жүрегі езіліп, қоса жылауға шақ қалатын, тезірек жұбатуға асық болып, қолдан келгеннің бәрін жасауға тырысатын жігіт не айтарын білмей сасқалақтап:

- Жәрия, жылама. Қой енді, жылама - деп, қайталай берді.

Сәкеннің «бұрандасы» босап, қобалжып тұрғанын сезген қыз аты бар әйел ағыл - тегіл болған көз жасын сұртпестен:

«Қара да болған шашыма, Уайым түсті басыма.

Азабын жардың тартқанда, ей тартқанда,

Жасыма жүрек, жасыма!

Сүйемін сені, сүйемін,

Күндіз-түн ойлап жүремін.

Ақырғы жауап алғанша, ей алғанша,

Лүпілдеп соғар жүрегім... - деп,

жаңағы қатты жылағандығынан болар, сәл қарлығыңқы, құйқанды шымырларатар аса бір аянышты дауыспен, зар мен мұңға толы әуенге салып әндетіп қоя берді...

Көңілі босап, ләм - мим деп тіс жаруға шамасы келмеген жігіттің ауызына сөз түспей, сүмірейген күйі сұлқ түсіп тұр.

- Алмаймын десең ашығын айт. Ертең барам да аборт жасатып, балаңнан құтыламын. Сонда сенің жазықсыз сәбиіңнің көгермей жатып көктей солатындығына кінәлі кім болатындығын күдіреті күшті Құдайдың бір өзі біледі... Сол жағын тереңірек ойла, Сәкен! - деген ол

кілт бұрылды да, қасынан тездете басып ұзап кетті.

Жігіт «қыз» аты бар бұл әйелдің тағдырының бұзылу тарихын бұдан бұрынырақ, көз жасын көлдете, өксі - өксі жылай отырып баяндаған Жәрияның өз аузынан естіген еді.

«Екінші дүниежүзілік соғысына қатысқан әкем Қасен соғыс аяқталып, ауылға келген соң, майданда немістерге тұтқын болып түскені үшін, Сталиннің тұсында, «Отанына опасыздық жасаған сатқын» ретінде 25 жылға сотталып кетеді.

Оның аман келуінен күдер үзген анам, тірі жан емес пе, пендешілікпен тір жерлесінен қыз туып қояды. Алайда, «амнистия» жарияланып, ол үш жылдан соң туған жерге қайтып оралды. Әрине,

намысшыл әкем шешеме қайта барсын ба, көрші ауылдағы бір жас қызға үйленді. Балалы-шағалы болып, қалған өмірінде ұстаздық етіп, зейнеткерлікке шықты. Жасы жетіп, дәмі таусылған шақта жары дүниеден өтті.

... Әкем тұла бойы тұңғыш мені еркелетіп қасынан шығарғысы келмейтін, мен де оны жанымнан артық жақсы көрдім. Анам да жақсы, әкем одан да жақсы, екеуін де қимай, екі оттың ортасында өскен мен бірбеткей, ерегескіш, бая - шая болып өсіп келе жаттым. Екі ауылдың арасында жортып жүріп, тәрбием де кемшін түсті ме, әйтеуір сабаққа да зауқым соқпайтын құлықсыз болдым.

... Он төрт жасымда алыстағы Жарбұлақ ауылына шешемнің: Қыстың көзі қырауда қайда барасың? Үсіп өлейін деп пе едің?» дегеніне қарамай, бір құрбымның үйіне баруға жолға шыққан едім. Жолшыбай орта жастардағы бір орыстың жүк машинасына қол көтеріп тоқтатып, отырып алдым. Отырғанымды қайтейін, жарты жолға жетпей, машинасының ішінде әлгі жолың болмағыр сары сапалақ мені шыңғыртып, қызыл қанымды ағыза зорлады. Арада оншақты шақырымнан кейін тағы, қысқасы дйттеген ауылға жеткенше бір рет, екі рет емес, төрт рет зорландым...

«Біреуге тіс жарып айтатын болсан, бауыздап өлтіремін!»

- Осылай қорқытып, артынша «мынаған көмпит алып же» деп, қолыма үш сомдық ақша ұстатты да өзі ауылға кірмей, кері қайтып кетті. Шамасы, «біреуге айтып, милицияға ұстатып жіберер» деп қауіптенгені болар. Сүйтіп, жетінші сыныпта оқып жүрген мен он төрт жасымда қатын болдым. Содан кейін - ақ есейгендік өмірім басталды. Тәлейлі тағдырыма ерегескен түрім бе, жоқ «енді жоғалтар нем қалды» дедім бе, әлде шынымен еркек құшағының табы ұнап қалды ма, әйтеуір маған көз тастаған беті жылтыраған еркектің бірінің қолын қақпай, құшақтарына құлай бердім» деген ол біраз жылап алып, хикаясын әрі жалғады.

- Бұл жіркеністі қылықтарымды айту маған оңай тиіп отырған жоқ, Сәкен. Алайда, сен барлық шындықты әлдебіреуден емес, өз ауызымнан естіп, білсін деп ағымнан жарылып отырмын. Бірақ, міне, он тоғыз жастан асқан шағымда, қол жетпес арманым - сен жолығып, өмірде шынайы махаббаттың бар екенін түсіндім - деген Жәрия жігіт мойнынан тарс құшақтаған күйі, тоқпай алмай, ботасын жоғалтқан аруанадай боздасын кеп - кеп!

Әкесіз өсіп, жетімдіктің жоқшылықтың зардабын, рухани да моральдық тауқыметін молынан тартып, қамқөңіл болып өскен Сәкен қыздың жаралы жанын түсінгендей болып, «қандай аянышты тағдыр» деп, оған қосыла жылағанын өзі байқамай да қалды.

«...Ең алғашқы махаббат басталады мектептен» деп, ән жолдарында айтылғандай, Сәкен онының сыныпта оқып жүргенінде, өзінен бір сынып төмен оқитын Риза атты қызды құлай сүйген еді. Ең болмаса, білегінен де ұстап көрмеген алғашқы махаббаты мектепті бітіріп, Семейдің құрылыс техникумының бұғалтыр мамандығында оқып жүргенінде, Шығыс Қазақстан облысы Абай ауданының Ерік есімді жігіті достарымен машинаға лақша басып, алып қашып кетеді. Сәкенге бұл оқиғаны өзбек жерінде әскери борышын атқарып жүрген жан досы Мұрат хат арқылы естірткен еді. Жігіт үш күн бойы нәр татпай, казарманың каптеркасында жылап жатып алған. Адамның жанын терең түсінетін рота командирі капитан Карапетяның өзі жанына келіп, туған бауырындай басынан сипай отырып біраз ақыл - кеңесін айтып, Сәкенді сабасына түсірген болатын. Сүйтіп, алғашқы пәк те, шынайы махаббаты сәтсіздікпен аяқталған еді.

... Өлгендегі: «Тереңірек ойлан, Сәкен!» деп, қасынан жалт бұрылып кеткен Жәрияның сөзінен кейін ол өз - өзімен қалып, тұңғыш қалың ойдың құшағына орана берді...

Жалғасы бар

БИЫЛ ИЛИАС ЖАНСҮГІРОВТИҢ «ҚҰЛАГЕР» ПОЭМАСЫНА 90 ЖЫЛ. «ҚҰЛАГЕР» – ҚАЗАҚ ПОЭЗИЯСЫНЫҢ ТӨРІНЕН ОРЫН АЛАТЫН, ТҰТАС ҰЛТТЫҚ ӘДЕБИЕТТИҢ ЕҢ АСЫЛ ҚАЗЫНАЛАРЫНЫҢ БІРІ. БҰЛ ШЫҒАРМА – ИЛИАС ЖАНСҮГІРОВ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНЫҢ БИІК БЕЛЕСІ, ҚАЗАҚ КЕҢЕС ПОЭЗИЯСЫНЫҢ КӨРКЕМДІК ДЕҢГЕЙІН ЖАҢА САТЫҒА КӨТЕРГЕН МӘҢГІЛІК ТУЫНДЫ. АКАДЕМИК МҰХТАР ӘУЕЗОВТЫҢ «ҚҰЛАГЕРДІ» ПОЭМАЛАРЫМЫЗДЫҢ «ЕҢ АСЫЛ, ЕҢ КЕСЕК ҚАЗЫНАСЫНЫҢБІРІ» ДЕП БАҒАЛАУЫ – ШЫҒАРМАНЫҢ ӘДЕБИ ҚҰНДЫЛЫҒЫН АЙҚЫНДАЙТЫН ӘДІЛ ПІКІР.

“ҚҰЛАГЕР” – ҰЛТ РУХАНИЯТЫНЫҢ МӘҢГІЛІК МҰРАСЫ

«Құлагер» – жай ғана поэма емес. Бұл – қазақ халқының тарихын, тұрмыс-тіршілігін, салт-дәстүрін, мәдениеті мен өнерін, дүниетанымы мен психологиясын кең тыныспен бейнелеген эпикалық шығарма. Ақын Ұлы Даланың табиғатын, елдің әлеуметтік болмысын, қазақ руларының қарым-қатынасын шынайы суреттей отырып, тұтас бір дәуірдің көркем шежіресін жасайды. Тілінің байлығы, образдарының көркемдігі мен сөз құдіреті жағынан бұл поэманың жоғары бағаланатыны сондықтан. Илияс Жансүгіров бұл туындыны шығармашылық кемеліне келген шағында жазған. Ақынды Ақан серінің қайшылыққа толы тағдыры, әділетсіз қоғаммен арпалысқан өмір жолы ерекше толғандырған. Өзінің:

«Тұсымда сері болсын, пері болсын,
Ұнайды өмірімен Ақан маған»,
– деген жолдары арқылы ақын Ақан серіге деген ерекше құрметі мен рухани жақындығын білдіреді. Поэмада халық сүйіспеншілігіне бөленген әнші, сазгер, ақын Ақан сері мен оның жан серігі – Құлагердің бейнесі асқан

шеберлікпен сомдалған. Ақан үшін Құлагер жай ғана жүйрік ат емес, өмірлік серігі, қуанышы мен үміті еді. Ақынның өз сөзімен айтқанда:

«Жары да, жолдасы да, тек біреу-ақ,
Онысы астындағы жалғыз аты.»

Құлагердің қазасы – тек тұлпардың өлімі емес, Ақан серінің бүкіл өмірінің трагедиясы. Жан серігінен айырылғаннан кейін оның өмірге деген құштарлығы сөніп, жалғыздық пен қайғыға толы ғұмыр кешеді. Осы арқылы Илияс Жансүгіров зұлымдықтың, көреалмаушылықтың, әлеу-меттік әділетсіздіктің адам тағдырын қалай күйрететінін терең ашады.

Поэманың ең әсерлі тұстарының бірі – Құлагердің мерт болуы:

«Қыспақ жол Жыландының жырасында,
Қақтығып бір-біріне ат тығылды.
Сап етіп бердеңкедей кеп ұрынды,
Жанасып Құлагерге қалғанында,
Сақ етіп айбалтасы Құланы ұрды...
Шапшып қан шекесінен шыр айналды,

Сылқ етіп Құлагер ат құлап қалды...»

Ал, Ақанның зарлы жоқтауы оқырманның жан дүниесін тебіртпей қоймайды:

«Шынымен кеткенің бе, Құлагерім!
Қасымда қасынысып тұрар едің.
Баспа-бас қызға бермес жа нуарым!
Басылар өлгенімше қайтіп шерім?!»

Бұл жоқтау – бір адамның ғана қайғысы емес, өнер мен сұлулыққа қарсы жасалған қиянаттың символына айналған мәңгілік мұң.

Илияс Жансүгіров Ақан серінің тұлғасы арқылы өз дәуірінен озық туған, қоғамның әділетсіздігіне қарсы тұрған өнер иесінің тағдырын көрсетеді. Ақын Ақанның жан дүниесіндегі жалғыздық пен күйзелісті әлем әдебиетіндегі тағдыры күрделі тұлғалармен сабақтастырады. Осы тұрғыдан алғанда, Ақан серінің өмір жолы өз ортасынан түсіністік таппаған ұлы суреткерлердің тағдырымен үндеседі.

«Құлагер» поэмасы алғаш 1936 жылы «Социалистік Қазақстан» газетінің бірнеше санында жарияланды. Кейін ақынның қуғын-сүргінге ұшы-

рауына байланысты шығарма ұзақ уақыт кеңінен насихатталмай қалды. Ақын ақталғаннан кейін поэма 1957 жылы «Жұлдыз» журналында қайта жарияланып, шығармалар жинағына енді. Аласапыран кезеңде ақын мұрасын сақтап қалуға өлшеусіз еңбек сіңірген қаламгер Сапарғали Бегалиннің еңбегі ерекше. Ол «Құлагер» жарық көрген газет нөмірлерін ұзақ жылдар бойы көзінің қарашығындай сақтап, кейін музей қорына тапсырған. Бүгінде бұл жәдігер Илияс Жансүгіровтің әдеби музейіндегі ең құнды экспонаттардың бірі саналады.

Музейдегі 2011 жылы жергілікті суретші Ерғали Абдра-сильов жасаған «Құлагердің опат болуы» атты диорама да көпшілік назарына ұсынылған. Сондай-ақ, поэманың қазақ тілінен өзге - орыс, ағылшын және неміс тілдеріне аударылған басылымдары сақтаулы.

2016 жылы неміс жазушысы әрі аудармашысы Герт Хайден-райх поэманы неміс тіліне аударып, оның көркемдік қуатына жоғары баға берді. Оның: «Мен Құлагерді қазақтардан қызғандым. Өйткені бұл – Шекспир шедеврлері деңгейінде жазылған

шығарма», – деген пікірі қазақ әдебиетінің әлемдік деңгейдегі көркемдік әлеуетін айқын танытады. Германияның Büchergilde баспасынан жарық көрген Das Lied von Kulager басылымы мен оның Бавария радиосында оқилуы – Илияс Жансүгіров мұрасының халықаралық кеңістікке жол тартқанын көрсететін маңызды мәдени оқиға.

Биыл «Құлагер» поэма-сының мерейтойы республика көлемінде кеңінен аталып өтуде. Бұл – Илияс Жансүгіровтің шығармашылық мұрасын жаңаша зерделеп, ұлттық руханияттағы орнын тағы бір мәрте айқындайтын маңызды кезең. Мерейтой аясында еліміздің мәдениет ошақтарында, жоғары оқу орындарында, ғылыми мекемелер мен мектептерде әдеби кештер, ғылыми-практикалық конференциялар, дөңгелек үстелдер, танымдық дәрістер және тақырыптық көрмелер ұйымдастырылып келеді. Мұндай тағылымды іс-шаралар ақын мұрасын кеңінен насихаттап қана қоймай, жас ұрпақтың ұлттық әдебиетке, төл тарих пен мәдениетке деген қызығушылығын арттыруға ықпал етеді.

Қорыта айтқанда, «Құлагер» – Ақан сері тағдыры арқылы тұтас дәуірдің шындығын, адам жанының қасіретін, өнер мен сұлулықтың мәңгілік құндылығын терең бейнелеген көркемдік қуаты зор эпикалық туынды. Бұл шығарма бүгін де өзектілігін жоғалтқан жоқ. Ұлт руханиятының асыл мұрасына айналған «Құлагер» мен оның авторы Илияс Жансүгіровтің есімі қазақ халқының жадында мәңгі сақталады.

Назерке Шеңгелбаева
Педагогика ғылымдарының
магистрі, Илияс Жансүгіровтің
әдеби музейінің аға ғылыми
қызметкері

ТІЛ - ҰЛТТЫҢ АЙНАСЫ

ТІЛ ТАҒДЫРЫ – ҰЛТ ТАҒДЫРЫ

Тіл - әрбір халықтың рухани байлығы, мәдениеті мен тарихының айнасы. Халықтың өткені, салт-дәстүрі, дүниетанымы мен ұлттық болмысы тіл арқылы ұрпақтан - ұрпаққа жетеді. Сондықтан «Тіл тағдыры – ұлт тағдыры» деген қанатты сөздің мағанасы өте терең. Ана тілін құрметтеген ел ғана өзінің ұлттық құндылықтарын сақтап, болашаққа нық қадам жасай алады.

Қазақ тілі – қазақ халқының ана тілі, мемлекетіміздің мемлекеттік тілі. Мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеру - әрбір азаматтың ортақ міндеті. Тіл дамыту – тек мемлекеттік мекемелердің ғана емес, бүкіл қоғамның жауапкершілігі. Әсіресе, жастардың қазақ тілінде еркін сөйлеп, сауатты жазуы – тілдің болашағына деген сенімнің кепілі.

Бүгінгі таңда қазақ тілін қолдану аясы кеңейіп келеді. Білім-ғылым, мәдениет, бұқаралық ақпарат құралдары және цифрлық технологиялар саласында мемлекеттік тілдің рөлі артып отыр. Дегенмен, тілді дамыту үшін әрқайсымыз күнделікті өмірде қазақ тілін кеңінен қолданып, оның қадір-қасиетін насихаттауымыз қажет. Ұлттың бірлігі мен тұтастығы да тіл

арқылы нығаяды. Ортақ тіл-қоғамды біріктіретін маңызды құндылық. Ана тілін құрметтеу – ата-баба аманатына адалдықтың белгісі. Өз тілін сыйлаған жан өз халқын, елін және тарихын құрметтейді.

Тіл – тәуелсіздіктің тірегі, ұлттың ең қымбат қазынасы. Ана тіліміздің мәртебесін көтеру, оны таза сақтап, келер ұрпаққа аман жеткізу – баршамаңыздың азаматтық парызымыз. Сондықтан, әрбір қазақстандық мемлекеттік тілді құрметтеп, оны дамуына өз үлесін қосуы тиіс.

ГАЙНИГУЛЬ ТОКЕНОВА
Жетісу облысы
Талдықорған қаласының
мамандырылған тергеу сотының
әкімшісінің бас маманы.

ТІЛ МӘДЕНИЕТІ – ҚОҒАМНЫҢ РУХАНИ ҚАЗЫНАСЫНЫҢ АЙНАСЫ, ҰЛТТЫҢ БОЛМЫСЫ МЕН БОЛАШАҒЫНЫҢ АЙҚЫН КӨРІНІСІ. «ТІЛ – ҰЛТТЫҢ ЖАНЫ» ДЕГЕН ҚАНАТТЫ СӨЗДІҢ АСТАРЫ ТЕРЕҢДЕ ЖАТЫР. ТІЛ МӘДЕНИЕТІ АРҚЫЛЫ АДАМ ӨЗІНІҢ ҰЛТТЫҚ БОЛМЫСЫН, РУХАНИ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН САҚТАЙДЫ, ДАМУЫН, ТІЛ АРҚЫЛЫ ӘЛЕМДІ ТАНИДЫ, ОНЫ МЕНГЕРЕДІ, ӨЗ ОЙЫ МЕН СЕЗІМІН БІЛДІРЕДІ. ОСЫ ОРАЙДА, ТІЛ МЕН МӘДЕНИЕТТИҢ БІРЛІГІН, ОЛАРДЫҢ ҚОҒАМ ӨМІРІНДЕГІ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫН ҒЫЛЫМИ ТҰРҒЫДАН ҚАРАСТЫРУ – БҮГІНГІ КҮННІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕСІ.

ТІЛ МӘДЕНИЕТІ КӘСІБИ БІЛІКТІЛІКТІҢ КӨРСЕТКІШІ

Тіл – тек қарым қатынастың құралы ғана емес, ол – этностың тарихын, дәстүрін, дүниетанымын бейнелейтін негізгі фактор. «Тілді білмей тұрып, адам ойының шеңбері тарылып, адамгершілік шекарасы кеңеймейді» деген қағида осыған айқын дәлел. Тіл мәдениеті адамның рухани байлығының көрінісі ретінде ұлттың өзіндік ерекшелігін айқындайды. Қазіргі әлемде жаһанданудың әсерінен ұлттық мәдениеттің бір бөлігі ретінде тілдің сақталуы мен дамуы өзекті мәселе болып отыр. Ұлттық тілдің мәртебесін көтеру - қоғамның рухани жаңғыруының негізі. Бұл бағытта мемлекеттік саясат арқылы жүргізілген іс-шаралар, ұрпақ тәрбиесі, білім беру жүйесі маңызды рөл атқарады. «Бір елдің болашағы оның тілі мен мәдениетінде» деп айтқандай, тіл арқылы ұлттың болашағы да анықталады. Тіл мәдениетінің басты көрсеткіштері – оны қолдану аясын кеңейту, сақтап, дамыту, сонымен қатар, оның нормалары мен ережелерін сақтау. Қазіргі таңда, қазақ тілінің қолдану саласын кеңейту – қоғамның біртұтастығы әрі мәдениеттілігінің кепілі. Бұл үшін тілдік

бірлікті сақтау мен дамытуға бағытталған түрлі шаралар қолға алынуы тиіс. Сонымен бірге, тіл мәдениеті – ол халықтың рухани байлығының, әдет-ғұрпының, салт-дәстүрінің көрінісі. «Тіл – елдің жаны, ұлттың айнасы» деген қанатты сөздің мәні осында.

Тіл мәдениеті – қоғамның рухани-мәдени дамуының басты көрсеткіші. Ұлттық тілдің сақталуы мен дамуы – ұлттың мәңгілігінің кепілі. Адам мен қоғам арасындағы үйлесімнің, бірліктің негізі – тіл мәдениеті. «Тіл – ұлттың жаны, оның өмірлік күш-қуаты» деген ойды естен шығармай сақтау, дамыту – әрбір азаматтың борышы әрі міндеті. Ұлттың болашағы оның тілінде, оның мәдениетіндегі байлығында. Сондықтан да, тіл мәдениетін жастайынан қалыптастырып, оны ұрпақтан-ұрпаққа жеткізу – ұлттық құндылықтарды сақтау мен дамыту жолындағы басты міндет.

КАДИРОВА Ж.М.,
Жетісу облсының Талдықорған
қаласының мамандандырылған тергеу
сотының судьясы

МАМАН МІНБЕРІ

СОТ АКТІЛЕРІН ОРЫНДАУ ТӘРТІБІ МЕН МЕРЗІМДЕРІ

Қазақстан Республикасында әділ сот төрелігін қамтамасыз етудің маңызды элементтерінің бірі — сот актілерінің орындалуын қамтамасыз ету. Сот шешімі заңды күшіне енген соң, ол міндетті түрде орындалуға тиіс. Алайда, сот актілерінің уақытылы әрі толық орындалуы азаматтардың құқықтары мен заңды мүдделерін нақты қорғаудың кепілі болып табылады. Сот актілері — бұл сот төрелігін жүзеге асыру барысында шығарылатын шешімдер, ұйғарымдар, қаулылар және үкімдер. Бұл құжаттарда сот тараптардың арасындағы дауды шешеді немесе нақты құқықтық қатынастар бойынша қорытынды жасайды.

Азаматтық процестік кодексінің 241-бабына сәйкес, шешім, дереу орындау жағдайларын қоспағанда, заңды күшіне енгеннен кейін орындалуға жатады. Сот шешімі заңды күшіне енгеннен кейін атқару парағы беріледі. Атқару парағын бірінші сатыдағы сот шешімі заңды күшіне енген немесе іс жоғары тұрған соттан қайтарылған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде береді. Атқару құжаты судьяның электрондық

цифрлық қолтаңбасымен куәландырылған электрондық атқарушылық құжат түрінде берілуі мүмкін. Сот приставы сот бұйрығын орындаған жағдайда, шешім қабылдаған сотқа он жұмыс күні ішінде немесе «Атқарушылық іс жүргізу және сот орындаушылардың мәртебесі туралы» Заңында белгіленген орындау мерзімі аяқталғаннан кейін, орындалмау себептері туралы ақпарат беруге міндетті. Сот шешімін

мәжбүрлеп орындауға ұсынғанға дейін орындаған борышкер үш жұмыс күні ішінде шешім қабылдаған сотқа хабарлауға міндетті.

Соттың заңды күшіне енген шешімін орындамау заңда көзделген жауаптылыққа әкеп соғады. Сот актілеріне: азаматтық істер бойынша (мысалы, қарызды өндіріп алу, мүлкті бөлу); әкімшілік істер бойынша (мысалы, әкімшілік айыппұл салу); қылмыстық істер бойынша (мысалы, үкім шығару) болуы мүмкін.

Сот шешімдерін орындау үшін орындау өндірісін қозғайды; Қарыздардан мүлік, қаражат өндіріп алады; Жалақы, алимент, айыппұл сынды міндеттемелердің орындалуын қадағалайды; Қажет болған жағдайда, борышкердің мүлкіне тыйым салады.

Сот актісін орындау бірнеше кезеңдерден тұрады: Өндіріп алушының өтініші негізінде

орындау өндірісін қозғау, бұл дегеніміз сот шешімі күшіне енген соң, мүдделі тарап сот орындаушыға жүгініп, орындау парағын ұсынылуы; Орындау өндірісін қозғау туралы қаулы шығару, бұл дегеніміз сот орындаушы өндірісті қозғау туралы қаулы шығарып, борышкерге хабарлама жіберілуі; Борышкерге ерікті түрде орындауға мерзім беру, бұл дегеніміз борышкерге шешімді ерікті түрде орындауға 5 күндік мерзім берілуі; Мәжбүрлеп орындату шараларын қолдану, бұл дегеніміз егер борышкер ерікті түрде орындамаса, сот орындаушы: мүлкті тәркілей алады; банктік шоттарды бұғаттай алады; жалақы мен кірістерден ұстау жасай алады; шетелге шығуға тыйым салуы мүмкін.

Әсем АСБЕКОВА,
Жетісу облысының жеке сот орындаушысы

АСЫЛ ҚАЗЫНА

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ - ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚ

Ана тілін жақсы білу - еркімнің азаматтық борышы, қоғамда атқаратын қызметтің тірегі. Бүгінгі күні мемлекеттік қоғам өмірінің барлық тереңдете енгізуі мәселесі үлкен маңыз алып отыр. Соңғы кезде мемлекеттік тілдің өрісін кеңейтуге, оның өрісін кеңейтуге, оның өркен жайып дамуына ықпал ететін басты-басты қадамдар жасалып жатыр.

Мемлекеттік тіл-мемлекеттің бүкіл аумағында, қоғамдық қатынастардың барлық салаларында қолданылатын тіл болғандықтан, жүргізілетін барлық іс-қағаздары мен құжаттар мемлекеттік тілде болуы керек. Өйткені өркениеті құлаш ұратын елдің өрісі қашанда білікті де, саналы ұрпақпен кеңеймек. Әлемдегі мүйізі қарағайдай елдердің санатына енуді көздеген халықтың басты мақсаты да сауатты ұрпақ тәрбиелеу. Сауатты ұрпақ тәрбиелеу

дегеніміз, өз ана тілінде еркін сөйлей алатын, оның терең меңгерген ұрпақ. Ал ана тілін жақсы білмейінше сауатты сөйлеп, сауатты жазып, тіл байлығын мол қолданбайынша, шын мәніндегі мәдениетті адам бола алмайсың.

Ең бастысы, қазір қазақстандықтар тарапынан мемлекеттік тілді қолдау және дамыту бағытында барынша мүдделік танытып отыр. Бүгінгі күні тілдерді дамыту жан-жақты қарастырылуда. Тіл тағдырына деген жеке адам ретінде жанашырлығымызбен қамқорлығымыз артуда. Қазіргі таңда көптеген отбасылар балаларын қазақ тілінде оқытатын мектептерге ана тілін жетік меңгеру үшін беріп, оқытып жатқандары қуантарлық жағдай. Өрбір отбасында, осындай тілге деген жанашырлық болса, «тамшыдан тама-тама дария болар» дегендей, тіліміздің жағдайы әлдеқайда жоғары деңгейге көтерілер деген сенімдемін.

«Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте!» - ақын Қадыр Мырза Әлінің сөзі. Алдымен, ана тіліне деген үлкен құрметтің қалыптасуы маңызды. Өз тіліңді сыйламау, түп-тамырыңды білмей, басқаны бағындырам деу - бекершілік. Қазақ тілін меңгерту мақсатында сан түрлі жобалар мен бастамалардың қолға алынып жатқаны белгілі.

Айта кету керек, әртүрлі тілді білім көкжиегін кеңейту үшін меңгеру қазір заман талабына айналды. Соның ішінде, елімізде бірнеше тіл меңгерем деген адамға да ешбір шек қойылып жатқан жоқ, керісінше мол мүмкіндік туғызылған. Дегенмен, алдымен мемлекеттік тілді меңгеруге баса назар аудару келешек ұрпаққа басты міндет болғаны дұрыс. Өйткені, кез келген ел үшін біліммен

қаруланған ұрпағының өз туған тіліне деген құрметі мен сүйіспеншілігін жоймауы маңызды.

Мемлекетіміздегі маңызды бағыттарының бірі - заман талабына сай бәсекеге қабілетті, бірнеше тіл білетін білікті мамандар даярлау. «Кез келген ата-ана түсінуі керек, әрі бала мықты болады. Анасының уызына жарыған, анасының сүтін емген бала ауырмайды. Сол сияқты қазақ ұлтының, қазақ мемлекетінің мықты болуы да осында өмір сүретін қазақтың негізгі тілі, бастапқы тілі ана тілінде жүруі.

Қамар ДҮЗГЕНБЕКОВА,
Қонаев қаласының әкімшілік құқық бұзушылықтар жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының бас маманы-сот отырысының хатшысы.

ҚЫЗМЕТТІК ӘДЕП НОРМАЛАРЫ

ӘДЕПТІЛІК- МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТІҢ БАСТЫ ҰСТАНЫМЫ

Мемлекеттік қызмет жүйесінің қалыптасуында мемлекеттік қызметшілердің кәсібилігімен қатар, әдептілігі өте маңызды. Мемлекеттік қызметшілердің моральдық және әдептілік бейнесіне жоғары талаптар қойылады. Олардың жұмысы, іс-әрекеті мен қызметтік әдебі үнемі бақылауда, халықтың назарында.

Осы орайда, Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің әдеп кодексі Қазақстан Республикасы Президентінің 2015 жылғы 29 желтоқсандағы №153 Жарлығымен бекітілген, осы әдеп кодексі (Мемлекеттік қызметшілердің қызметтік әдеп қағидалары) Қазақстан Республикасының Конституциясына, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» 2015 жылғы 23 қарашадағы, «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» 2015 жылғы 18 қарашадағы Қазақстан Республикасының заңдарына, жалпы қабылданған моральдық-әдептілік нор-

маларына сәйкес мемлекеттік қызметшілердің моральдық-әдептілік бейнесіне қойылатын жалпы қабылданған талаптарды, сондай-ақ олардың мінез-құлқының негізгі стандарттарын белгілейді. Кодекс халықтың мемлекеттік органдарға сенімін нығайтуға, мемлекеттік қызметте өзара қарым-қатынастың жоғары мәдениетін қалыптастыруға және мемлекеттік қызметшілердің әдепсіз мінез-құлық жағдайларының алдын алуға бағытталған

Мәселен, осы әдеп кодексінің 10-тармағында мемлекеттік қызметшілер қызметтен тыс уақытта жалпыға бірдей қабылданған моральдық-әдептілік нормаларын ұстануға, кішіпейілділік танытуға, тиісті көрсетілетін қызметтерді алу кезінде өзінің лауазымдық жағдайын баса көрсетпеуге және пайдаланбауға және қоғамдық имандылыққа қолсұғумен ұштасқан қоғамға қарсы мінез-құлық жағдайларына жол бермеуге тиіс делінген.

Сонымен қатар, ұжымда түсіністік пен сенім атмосфера-сын қалыптастыру, сондай-ақ қызметтік әдеп нормаларын сақтау – мемлекеттік қызметшінің жалпы міндеті. Қолайлы

жұмыс атмосферасы мемлекеттік қызметшіге өз әлеуетін ашуға, өз көзқарасын ашық жеткізуге, білімімен бөлісуге және жалпы міндеттерді орындауда ұжымды жұмылдыруға жағдай жасауға мүмкіндік туғызады. Әдептілік – мемлекеттік қызметтің басты ұстанымдарының бірі.

Ендеше, сайып келгенде, мемлекеттік қызметші өзінің барлық күш-жігерін, білімі мен тәжірибесін өзі жүзеге асыратын кәсіби қызметіне жұмсайды, өзінің Отаны – Қазақстан Республикасына адал қызмет етеді деп сенеді. Сондықтан, халық сенімінен шығу мақсатында «Мен мемлекеттік қызметшімін» деген көз келген азаматтың әрекеті қалтқысыз, тәртібі мінсіз болуы қажет. Өрбір мемлекеттік қызметші Әдеп кодексі, мемлекеттік қызмет, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл заңнама талаптарын сақтап, мемлекеттік қызметті адал атқаруы керек.

Эльмира МҰСАБАЕВА,
Талдықорған әкімшілік құқық бұзушылық жөніндегі мамандандырылған ауданаралық соты әкімшісінің басшысы

ӘЛЕУМЕТТІК КЕСЕЛ

Жасыратыны жоқ, қазіргі қоғам күрделі заңдардан тұрады. Сынаптай сусып өтіп жатқан өмір өзені арнасының өзі сол, қай нәрседен болмасын заңға жүгініп, жұмыс істеуді талап етеді. Өкінішке орай, адамдардың рухани сауатсыздығынан заңсыз істерге жол беріліп жатады. Соның салдарынан заңсыз әрекеттерге де жол беріліп жатады. Бүгінгі таңда, әсіресе, қоғам індетіне айналған сыбайлас жемқорлық көпшілікті зар илетіп жатқаны. Осы орайда жыл сайын Президентіміз сыбайлас жемқорлықтың алдын алу үшін арнайы мекемелер мен мамандарға қатаң тапсырмалар береді. Заңсыз іс-әрекеттерге барғандарды қатаң жазалауды ұсынуда, Қазақстан Республикасы азаматтарының құқықтары мен бостандықтарын қорғауға, сыбайлас жемқорлық көріністерінен ту-

ҚОҒАМ ІНДЕТІ - ЖЕМҚОРЛЫҚ

ындайтын қауіп-қатерден еліміздің ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған сыбайлас жемқорлық туралы арнайы Заңның талабы бар. Қазақстан Республикасының заңдары барлық жеке және заңды тұлғаларға қатысты. Егер заң шеңберінен шығып, шектен тыс құқық бұзушылықтар орын алатын болса, ол үшін қылмыстық жауаптылық пен жаза әкімшілік жауапкершілік пен шара тиісінше ҚР қылмыстық кодексінде көрсетілгендей қолданылатын болады. Барлық органдар мен лауазымды адамдар өз құзіреті шегінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүргізуге міндетті.

Бүгінгі таңда, жемқорлыққа қарсы күрес – мемлекеттік саясаттың басты бағыттарының бірі. Бүгінгі таңда қоғамның шынайы сеніміне ие болудан

артық мәртебе жоқ. Сыбайлас жемқорлық жалпы қылмыспен қатар, Қазақстандағы қоғам және мемлекеттік билік көңіл қояды талап ететін мәселе болып отыр. Әлемнің көптеген елдері секілді, біздің мемлекетіміз де сыбайлас жемқорлықтың алдын алып, оның тамырына балта шабуға бағытталған мақсатты жұмыстар жүргізіп келеді.

Қазіргі кезде біздің елімізде сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың 2022-2026 жылдарға арналған тұжырымдамасы жүзеге асырылу үстінде. Құжат сыбайлас жемқорлықтың алғышарттарын жүйелі түрде жоюға, жауапкершіліктің бұлтартпастығын қамтамасыз етуге, қоғамдық сананы түбірінен өзгертуге арналған. Негізгі мәселенің бірі – шенеуніктердің заңсыз байығаны үшін жауапкершілігін енгізу. Оның ішінде

фискалдық және мансаптық санкциялар шенеуніктің шығыстарын анықтауға мүмкіндік беретіні ескеріліп, жұрт талайдан бері зарыға күтіп жүрген жалпы декларациялау мәселесін шешу көзделеді. Алайда, бұл жұмыстың толық орындалу мерзіміне әлі талай уақыт бар.

Сыбайлас жемқорлықпен күрес мерзімдік науқан емес, яғни уақытша атқарылар шара емес, сол үшін заң шеңберінен аспай, қоғам дертіне айналған құбылыстың орын алуына жол бермей және алдын алу шараларын қарастырып, әркім мемлекеттік қызметкер деген атқа лайық болуы керек.

Динара СИМИЛТАРОВА,
Талдықорған қалалық сотының бас маманы

АҚПАРАТТАР АҒЫНЫ

ЖАҚСЫ НӘТИЖЕЛЕР, ПӘРМЕНДІ ШАРАЛАР

Талдықорған төрінде көгалдағы хоккейден 20 жасқа дейінгі (U-20) ерлер құрамалары арасындағы Азия кубогы өз мәресіне жетті. Дүбірлі доданың қорытындысы бойынша Қазақстан құрамасы жоғары дайындық пен тартысты ойын өрнегін көрсетіп, турнирдің қола жүлдесін қанжығасына байлады.

Үшінші орын үшін болған шешуші бәсекеде отандастарымыз Таиланд құрамасына қарсы шығып, 3:0 есебімен айқын басымдықпен жеңіске жетті.

Турнир барысында Қазақстанның U-20 құрамасы сенімді әрі нәтижелі ойын көрсете білді: Шри-Ланка құрамасын – 2:1 есебімен; Иран құрамасын – 4:0 есебімен тізе бүктірді; Өзбекстан құрамасымен өткен тартысты кездесуде 1:1 есебімен тең түсті. Осы жеңістің арқасында Қазақстан U-20 құрамасы Әлем чемпионатына жолдама ұтып алды!

Талдықорған қаласында спорт мектептері директорларының және ҰҚК қызметкерлерімен жиыны өтті. Басқосу дене шынықтыру және спорт саласындағы діни экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша бірыңғай іс-қимыл алгоритмінің ережелерін түсіндіруге арналды. Жиын барысында қатысушыларға бірыңғай алгоритмнің негізгі ережелері, сондай-ақ дене шынықтыру және спорт саласындағы діни экстремизм мен терроризмнің (ДЭ мен Т)

алдын алуға бағытталған профилактикалық іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу кезіндегі жергілікті атқарушы, арнайы және құқық қорғау органдарының өзара іс-қимыл тәртібі

түсіндірілді. Алгоритмнің мақсаты — мемлекеттік органдардың өзара іс-қимылының бірыңғай практикалық бағдарланған механизмін қалыптастыру. ДЭ мен Т алдын алу бойынша іс-қимылдарды үйлестіруді қамтамасыз ету, сондай-ақ дене шынықтыру және спорт саласындағы қауіпсіздік деңгейін арттыру болып табылады.

Индонезияның астанасы Джакартада өткен бокстан U19 және U23 санатындағы Азия чемпионатында жетісулық бұрымды боксшы

Құралай Егінбайқызы - Азия чемпионатының күміс жүлдегері атанды. U23 санаты бойынша 80 келіде шаршы алаңға шыққан Құралай Егінбайқызы тек алтын медаль үшін айқаста ғана Өзбекстан спортшысы Рухсона Парпиеваға есе жіберіп алды.

Осылайша, Жетісу спортының өрісін кеңейтіп, нәтижелерін жақсарту тусу жолында спортшыларымыз жақсы нәтижелерге қол жеткізіп, пәрменді шаралар ұйымдастырылды.

Алуа БАУЫРЖАНҚЫЗЫ,
Жетісу облысы дене шынықтыру және спорт басқармасы баспасөз қызметінің хатшысы.

ЖАЙДАРМАН ЖАҒАЛЫҚ

ОҚУШЫЛАРЫМЫЗ ОЛЖАЛЫ ОРАЛДЫ

«Ж.Үшкемпіров атындағы Талдықорған қаласындағы олимпиадалық резервтік облыстық мамандандырылған мектеп-интернат-колледжі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің спортшылары соңғы айларда бірнеше дүбірлі додаларда бағын сынап, жүлделі орындардан көріну дәстүрін жалғастыра түсуде. Сөзіміздің дәлелді болуы үшін енді сол жарыстардың біразына тоқтала кетейік.

Индонезия астанасы Джакартада U19 және U23 санатындағы Азия чемпионатында U19 санаты бойынша 48 келіде өнер көрсеткен Мадира Жұмақан жартылай финалда Гунжанмен (Үндістан) күндізгі сессияны ашты. 3 раундқа жалғасқан жекпе-жекте төрешілер Үндістан боксшысын бірауыздан жеңімпаз деп таныды. Сөйтіп, Мадира қола медальды қоржынға салды.

Шымкент қаласында жеңіл атлетикадан ересек жасөспірімдер арасында U-18 Қазақстан Республикасы чемпионатында бір топ спортшымыз жоғары нәтижелерге қол жеткізді. Атап айтқанда, 2000 м қашықтыққа кедергімен жүгіруде Арайлым Науаразбек, 3000 м қашықтыққа жүгіруде Бағлан Ермек алдына жан салмай, мәре сызығын бірінші болып қаса, олардың командаластары Талғат Ерхан, Тілепалды Баймұхаммет өздері жарыс жолына шыққан қашықтықтары бойынша екінші орынды еншілеп, күміс жүлдегер атанды. Ал, 5000 м қашықтыққа спорттық жүріс бойынша Айзере Сәкенқызы қола медальға қол созды. Осы қашықтықта ұлдар арасында Санжар Жәнәбіл де үздік үштікті түйіндеді. Сонымен қоса, Бағлан Ермек 1500 метр қашықтыққа жүгіруде тағы бір медаль еншілеп, қола жүлдегер атанды.

3-11 шілде аралығында Түркістан қаласында өткен ауыр атлетикадан жеке жаттығулар бойынша 20 жасқа дейінгі Қазақстан Республикасының жеке-командалық чемпионатында 86+ салмақ дәрежесінде сынға түскен Сәбина Жүнісова жеңіс тұғырының екінші сатысына көтерілді.

Айман СЕРІКҚҰЛОВА,
мектеп-интернат-колледжінің әдіскері.

БАЛҒЫН ФУТБОЛШЫЛАРЫМЫЗ
БЕСІНШІ ОРЫНДА

2011 жылы туылған жасөспірімдер арасындағы Қазақстан Республикасының чемпионатында Жетісулық жас футболшылар жақсы нәтиже көрсетті. Барлық өңірден қатысқан жиырма тарту команданың арасында Оралбек Мәлікұлы Тойлыбеков пен Ілияс Шаймұратұлы Мұхаметжанов баулыған балғын футболшылар соңғы ойындарында ғана сүрініп, бесінші орынды

қанағат тұтуға тура келді. Дегенмен, біздің балалар азулы қарсыластармен терезесі тең өнер көрсетіп, соңғы минуттарға дейін жігерлілік танытып, қарсыластарына дес бермеді.

Жарыс қорытындысы бойынша Шымкент қаласының командасы ел чемпионы атанды. Екінші орын Тараз қаласы аяқдошыларының еншісіне тиді. Үшінші орынға қостанайлықтар, төртінші орынға ақтөбеліктер орнықса, біздің жерлестеріміз бесінші орынға ие болды. Дегенмен, біздің балғын футболшылардың жеңісті жолдары әлі алда деген үміттеміз.

Өз тілшіміз.

ЗНАЙ НАШИХ

КАЗАХСТАНСКИЙ НАСТОЛЬНЫЙ ТЕННИС
ПОЛУЧИЛ НОВУЮ ГЕРОИНЮ

Юная Жания Бекмухамбетова триумфально выступила на крупном международном турнире WTT Youth Contender в Ташкенте и завоевала золотую медаль, одержав шесть побед подряд — без шансов для соперниц и не проиграв ни одного матча. Об этом сообщает DKNNews.kz.

В категории U13 казахстанке не было равных. По ходу турнира Жания провела шесть встреч и все завершила победой. Многие матчи она закрыла максимально уверенно, демонстрируя уровень, который уже сейчас выделяет её среди сильнейших юниоров мира.

В решающем матче турнира Жания встретила с представительницей Узбекистана Ясмин Назаровой. Финал продлился всего три сета. Счёт — 3:0: 11:7, 11:3, 11:7. Особенно мощно Жания выглядела во второй партии, где не оставила сопернице пространства для борьбы.

Почему эта победа важна WTT Youth Contender — это не обычный детский турнир, а место, где часто появляются будущие звёзды мирового настольного тенниса. Победа на таком уровне — серьёзный сигнал для международного сообщества. Тем более, сейчас Жания Бекмухамбетова уже занимает седьмое место в мировом рейтинге своей возрастной категории, и после турнира в Ташкенте её позиции могут стать ещё выше.

Наш. корр.

ӨМІРЛІК КЕҢЕСТЕР!

ӨЗІҢІЗБЕН ӨМІР СҮРУГЕ ЖӘНЕ ҮЙЛЕСІМДІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ 20 КЕҢЕС

Біздің әрқайсымыз қалай бақытты болу керектігін іздеумен өмір сүреміз. Жан дүниемізбен бақыттың не екенін сезінгіміз келеді. Әрине, бұл қиын емес. Бұл мақалада біз сіздің ойыңыздағы осы тақырыптағы ойлар, идеялар мен эмоцияларды жинақтап, ұйымдастыруға көмектесетін өмір туралы данышпандардың кеңестерін жариялауды жөн көрдік.

Өзіңізді қалай бар болса, солай қабылдаңыз. Сіз бірегейсіз және ерекшесіз. Барлық артықшылықтар мен кемшіліктермен өзіңізді жақсы көріңіз.

Денеңізді және рухыңызды жаттықтырыңыз. Тұрақты спорттық жаттығулар кезінде біз тек бұлшық еттермен ғана айналыспаймыз. Ғалымдар спорттық жаттығулар миды белсенді етіп, ойларды айқынырақ ететіндігін дәлелдеді.

Қажет болған жағдайда ғана сөйлеңіз. “Басқа бөле тілден” екендігін ұмытпаңыз. Шамадан тыс сөйлеу әлі ешкімге пайда әкелген жоқ. Керісінше, адамдар көпшіл және досжан болып көрінемін деп, әдетте, көптеген жеке, пайдасыз ақпараттар береді, осылайша өздерін жайсыз күйге түсіреді. Осыдан кейін жиі олар айтқанына екінуіне әкеліп соғады. Бірақ, уақыттың кері кетпейтінін ұмытпаңыз. Сондықтан, бізден бірдеңе туралы сұрағанда немесе оған шұғыл қажеттілік туындағанда сөйлесуді жақсы әдетке айналдырыңыз. Барлық басқа жағдайларда үндемеген дұрыс.

Жаман әдеттерден бас тартыңыз. Мұны жасай салысымен сіз өмір сүру сапасының қалай жақсарғанын бірден байқайсыз. Денсаулық пен ақшаны үнемдеуден басқа, сіз басқа адамдардың алдында тәуелсіз көрінесіз. Өйткені, кез-келген жаман әдет — бұл тәуелділік. Ал, тәуелділік — әлсіздік. Бұл қадамға барыңыз, сонда сіз өзіңіздің көз алдыңызда есесіз.

Ұқыңызды қандырыңыз. Жақсы түс және күшті иммунитетпен біз өзімізді қамтамасыз етеміз. Қанша жұмыс үйіліп жатса да, уақыттың

аздығына қарамастан, ұйықтау керек. Егер сіз бір түн ұйқысыз болсаңыз, келесі күні өткізіп алған сағаттарыңызды ұйықтауыңыз керек.

Өмірдің әділетсіздігін қабылдаңыз. Біз бәріміз шаштың түсі, салмағы, бойы, әлеуметтік жағдайы бойынша әр түрлі туамыз. Бірақ бұл маңызды емес, өйткені әркімнің жетістікке жетуге мүмкіндігі бар. Сіз не істеп жатқаныңызды түсініп, осы әрекеттердің мақсатын дәл білуіңіз керек.

Сіз жол бойымен бағытты «тоқтауды қажет етеді» деп өзгертпейсіз. Дегенмен, тоқтаудан қорықпағаныңыз жөн. Мүмкін, бұл сіздің қозғалысыңызды жақсылыққа бағыттауға мүмкіндік болар.

Қарыз алмауға тырысыңыз. Есіңізде болсын, алдымен егу керек, содан кейін ғана егін жинау керек. Сатып алулармен бірдей, алдымен ақша жасаңыз, содан кейін оны жұмсаңыз. Неге десеңіз, несие сіздің моральдық уайымдарыңыз бен міндеттеріңіз ғана емес, көбінесе сізге ақша берген адамға қолайсыздықтар тудырады. Миллиардерлердің кеңестерімен осы мақаланы қараңыз.

Өз өміріңізді жеңіл және қуанышты сәттермен әдейі толтырыңыз. Есіңізде болсын, егер сіз мұны жасамасаңыз, онда ол өзін-өзі толтырады, және, әдетте, басқа нәрсемен толтырылады.

Әрқайсымыз өткізілген уақыттың құнын төлейміз. Әрекетсіздік бізге ең көп шығын әкеледі. Өзіңіздің шешімсіздігіңізден қанша уақытты бос өткізгеніңізді елестетіп көріңіз. Оданда сол уақытта өміріңіздің жартысын тәуекелдерді есептеуге және сәтсіздіктерден сабақ алуға арнаған

әлде қайда пайдалы болар еді. Барлығын жоғалтпағаныңызды ұмытпаңыз және дәл қазірден бастап әрекет ете бастаңыз!

Ешқашан шағымданбаңыз. Біздің өмірімізде біз белгілі бір сабақ алуымыз керек болатын оқиғалар мен адамдарды кездестіреміз. Бірақ егер біз олардан қашатын болсақ, онда төлем бірнеше есе өседі.

Өзіңіздің тілектеріңіз бен жоспарларыңызды нақты және анық тұжырымдаңыз, болашақ нәтижені егжей-тегжейлі көрсетуге тырысыңыз. Ал, егер сіз өзіңіз не қалайтыныңызды білмесеңіз немесе өзіңіздің қалауыңыз бен ниетіңізді үнемі өзгертсеңіз, оның нәтижесі өмірде пайдасыз болады.

Күн сайын жоспарланған бағыт бойынша кем дегенде кішкене қадам жасаңыз. Бұл, кем дегенде, бір нәтижеге жетудің жалғыз жолы. Егер сіз күн сайын ештеңе жасамай ойланып, армандайтын болсаңыз, ештеңеге жете алмай қалуыңыз әбден мүмкін.

Әдеттер мен стереотиптерге қарамастан өзгертіңіз. Өйткені, олар өзгерудің негізгі кедергілері болып табылады. Дұрыс сәтті күтпеңіз, дәл қазір бастаңыз.

Сатып алу мен жоғалту, шын мәнінде, бір құбылыс, әр қырынан қарастырылады. Біз бірдеңе алған кезде, біз таңдау қабілетімізді жоғалтамыз. Ал, жоғалтқан жағдайда, керісінше, біз оны ұтамыз. Жоғалудан қорықпаңыз.

Мәселелерді шұғыл түрде шешіңіз. Ақыр соңында, сіз оны кейінге қалдырған кезде, аққала сияқты, олар көбейіп, жинақталып, адамды

біртіндеп мазасыздандырады.

Барлығының көңілінен шығуға тырыспаңыз. Бұл мүмкін емес. Сіз үшін кез-келген әрекеттегі алтын ереже сіздің ар-ұжданыңызға сәйкес болсын.

Бізді қоршаған әлем бейтарап. Оны жақсы немесе жаман ететін біздің ойларымыз. Әр іс-шарада жағымды нәрсе табуға тырысыңыз.

Ашуланбаңыз және кек алмаңыз. Біздің ойымызды қараңғыландыратын жек көру — тым ауыр сезім. Кешіріңіз және кешірімді болыңыз. Ренжіткендер үшін ең жақсы жаза — сіздің жетістігіңізді көру. Өзіңізбен жұмыс жасаңыз және мақсатыңызға жетіңіз.

Біз әлемге жоқ жерден келіп, бір жерге барамыз. Сіз өзіңізді ар-ұжданыңызға сай сүріп шығуға тырысуыңыз керек. Біздің алдымызға қойылған барлық міндеттерді шешіп, біз жаңа кезеңге өте аламыз.

Дәл осындай данышпандардың, психолог мамандарының ақыл-кеңестерінің өте көп екенін білеміз. Егер біз оларды аз да болса ұстануға үйренсек, онда көп ұзамай біздің өміріміз мәнді, дұрыс, үйлесімді болатынын байқаймыз.

martebe.kz сайтынан алынды

Бөрі					Қайнар		Ар-...		Серт		... жыл мейрамы		Даңқ		...-қарта
Аяқ астынан		Мұхит алыбы		Сана-сыз	Есту мүшесі	Абай-дың анасы					Қара теңіз курорты				
						Шын		Нөсер		Азан			Мирас		Баспалдақ
Тәуелсіздік		... ексең, соны орасың	Сағым	Музей						Ерлі ... өлтіреді					
Қайың апа									Алғашқы қазақ журналы	Мәлімет		Организм		Ас қорыту мүшесі	
				...-қабак		Тегін		Ауқат							
Еркектің жұбы		Жая			Үлкен ыдыс	Қазақтың ұлы ақыны				... бардың жағасы бар					
					АҚШ штаты	Келте				Башир ...		Аяқ сүйегі		Нысап	
... ауыз сөздің тобықтай түйіні		Түйе	Мұнайлы облыс		Зілдей			Бақша дақылы							
Өлең жазушы	Өсиет					Киіктің төлі		...-дала			...-текте	Мұңшер			
		Ақсақал				Төлем		Білім	Жолжақсынов						
					Сиырдың төлі				Орта жүз биі	Ашу		...-баба			
	Несие	Лока-тор				Гана астана-сы		Бейжің					тілі		
					Тайсон			Перу-ашев					Эдгар ...	Ботқа	
Топас		Бағу		Мең		Әлқожа Құпия сөз					Төтенше жағдай				
			Жыл мезгілі		Тауықтың түсіне ... кіреді	Тараз өзені		Шұбар		Рен, түр		Өрг Өзбек туысы		Шашы жоқ	
... ессе, елдің көркі		Түсті металл						Кебеже					Тұлпар		
						Озон	Ток реттегіш		Жад		Жыртқыш балық				
... Рақы-мов		Сұйық металл					Жапон шиесі						Марым-сыз		

Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Құрылтайшы: Ырым КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТУКИБАЕВ

Бас редактор
Баян ТАҢАТАРОВА

Редакция алқасы:

Гүлнұр БАЙМҰХАН – редактордың орынбасары

Сембек ӘБДІРАХМАНОВ – тілші

Гүлшат БІЛІСБАЙҚЫЗЫ – дизайнер-беттеуші

Айнаш БИЯХМЕТОВА – дизайнер-беттеуші

Кезекші редактор: Г. БАЙМҰХАН

Газет Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде
2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп,
№ 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады.
Жарияланған мақала авторларының пікірлері
редакция қазқарасын білдірмейді.
Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны
мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде
"Алматы-Болашақ" АҚ филиалы
"Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы,
Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti
Газет 07.08.2000 жылдан бастап қазақ және орыс
тілдерінде аптасына бір рет - жұма күні шығады.

Таралымы 2000
Тапсырыс № 649

Индекс 15534

Меншік иесі

"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ